

Βρυξέλλες, 30 Νοεμβρίου 2023
(OR. en)

16149/23

Διοργανικός φάκελος:
2023/0438(COD)

COPEN 423
DROIPEN 172
MIGR 433
COSI 240
JAI 1587
CODEC 2359

ΠΡΟΤΑΣΗ

Αποστολέας:	Για τη Γενική Γραμματέα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η κα Martine DEPREZ, Διευθύντρια
Ημερομηνία Παραλαβής:	28 Νοεμβρίου 2023
Αποδέκτης:	κα Thérèse BLANCHET, Γενική Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αριθ. εγγρ. Επιτρ.:	COM(2023) 755 final
Θέμα:	Πρόταση ΟΔΗΓΙΑ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ για τη θέσπιση ελάχιστων κανόνων για την πρόληψη και την καταπολέμηση της υποβοήθησης της παράνομης εισόδου, διέλευσης και διαμονής στην Ένωση και για την αντικατάσταση της οδηγίας 2002/90/ΕΚ του Συμβουλίου και της απόφασης-πλαίσιου 2002/946/ΔΕΥ του Συμβουλίου

Διαβιβάζεται συνημμένως στις αντιπροσωπίες το έγγραφο COM(2023) 755 final.

συνημμ.: COM(2023) 755 final

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 28.11.2023
COM(2023) 755 final

2023/0439 (COD)

Πρόταση

ΟΔΗΓΙΑ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

για τη θέσπιση ελάχιστων κανόνων για την πρόληψη και την καταπολέμηση της υποβοήθησης της παράνομης εισόδου, διέλευσης και διαμονής στην Ένωση και για την αντικατάσταση της οδηγίας 2002/90/ΕΚ του Συμβουλίου και της απόφασης-πλαισίου 2002/946/ΔΕΥ του Συμβουλίου

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

1. ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

• Αιτιολόγηση και στόχοι της πρότασης

Η παράνομη διακίνηση μεταναστών είναι εγκληματική δραστηριότητα που δεν σέβεται την ανθρώπινη ζωή και στερεί από τους ανθρώπους την αξιοπρέπειά τους για την επιδίωξη κέρδους, παραβιάζοντας θεμελιώδη δικαιώματα και υπονομεύοντας τους στόχους της ΕΕ για τη διαχείριση της μετανάστευσης.

Η καταπολέμηση και η πρόληψη της παράνομης διακίνησης μεταναστών είναι μία από τις προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και έχει ζωτική σημασία για την ολοκληρωμένη αντιμετώπιση της αντικανονικής μετανάστευσης. Τα εγκληματικά δίκτυα εκμεταλλεύονται την απελπισία των ανθρώπων και χρησιμοποιούν χερσαίες, θαλάσσιες και αεροπορικές οδούς για να υποβοηθήσουν την αντικανονική μετανάστευση, θέτοντας σε κίνδυνο τη ζωή των ανθρώπων και επιδιώκοντας με κάθε τρόπο να μεγιστοποιήσουν τα κέρδη τους.

Στηνομιλία της για την κατάσταση της Ένωσης στις 13 Σεπτεμβρίου 2023 η πρόεδρος κ. von der Leyen ζήτησε την ενίσχυση όλων των εργαλείων που έχει στη διάθεσή της η ΕΕ προκειμένου να καταπολεμηθεί αποτελεσματικά η παράνομη διακίνηση μεταναστών, με την επικαιροποίηση του σημερινού νομοθετικού πλαισίου, το οποίο βρίσκεται σε ισχύ για περισσότερο από μια 20ετία. Ζήτησε επίσης την ενδυνάμωση της διακυβέρνησης για την παράνομη διακίνηση μεταναστών και την ενίσχυση του ρόλου των οργανισμών της ΕΕ, ιδίως της Ευρωπόλ. Τόνισε επίσης την ανάγκη συνεργασίας με τους εταίρους για την αντιμετώπιση αυτής της παγκόσμιας πρόκλησης, και αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο η Επιτροπή διοργανώνει διεθνή διάσκεψη, ιδρύοντας Παγκόσμια Συμμαχία με έκκληση για ανάληψη δράσης για την καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης μεταναστών.

Η παράνομη διακίνηση μεταναστών προς την ΕΕ και στο εσωτερικό της ΕΕ φθάνει σε νέα ύψη, τροφοδοτούμενη από την αυξανόμενη ζήτηση λόγω νέων και επιδεινούμενων κρίσεων, ιδίως της οικονομικής ύφεσης, περιβαλλοντικών καταστάσεων έκτακτης ανάγκης που προκαλούνται από την κλιματική αλλαγή, καθώς και συγκρούσεων και δημογραφικής πίεσης σε πολλές τρίτες χώρες. Η παράνομη διακίνηση μεταναστών οδηγεί σε αύξηση των αντικανονικών αφίξεων στην ΕΕ: το 2022 εντοπίστηκαν περίπου 331 000 αντικανονικές εισοδοι στα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ, το υψηλότερο επίπεδο από το 2016, αριθμός που αντιπροσωπεύει αύξηση κατά 66 % σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος¹. Το 2023, έως το τέλος Σεπτεμβρίου, εντοπίστηκαν περίπου 281 000 αντικανονικές διελύσεις των συνόρων στα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ, αριθμός που αντιπροσωπεύει αύξηση κατά 18 % σε σύγκριση με την ίδια περίοδο του 2022. Αυτό συμπίπτει με την αύξηση των δραστηριοτήτων παράνομης διακίνησης, όπως αποδεικνύεται από το νέο ρεκόρ αναφοράς πάνω από 15 000 διακινητών μεταναστών από τα κράτη μέλη στον Frontex το 2022². Λαμβανομένων υπόψη της αύξησης των αντικανονικών αφίξεων το 2023 και των διάφορων παγκόσμιων κρίσεων σε μια σειρά χωρών καταγωγής και διέλευσης, μπορούν να αναμένονται σταθερά υψηλές και δυνητικά αυξημένες μεταναστευτικές ροές προς την Ευρώπη³ και συναφείς εγκληματικές δραστηριότητες παράνομης διακίνησης.

¹ Frontex, αναλύσεις κινδύνου για το 2023/2024.

² Frontex, αναλύσεις κινδύνου για το 2023/2024.

³ Frontex, αναλύσεις κινδύνου για το 2023/2024.

Εκτιμάται ότι πάνω από το 90 % των αντικανονικών μεταναστών που φθάνουν στην ΕΕ χρησιμοποιούν υπηρεσίες διακινητών⁴, κυρίως οργανωμένων σε εγκληματικές ομάδες. Επιπροσθέτως, τα δίκτυα παράνομης διακίνησης αποκομίζουν σημαντικά κέρδη από τις εγκληματικές τους δραστηριότητες, που εκτιμάται ότι κυμαίνονται μεταξύ 4,7-6 δισ. EUR παγκοσμίως κάθε χρόνο⁵. Ως εκ τούτου, η δυναμική και αποφασιστική αντιμετώπιση των δραστηριοτήτων των διακινητών έχει πρωταρχική σημασία για τη μείωση της αντικανονικής μετανάστευσης. Εκτιμάται ότι οι δραστηριότητες των αδίστακτων διακινητών μεταναστών, ιδίως στη θάλασσα, είχαν ως αποτέλεσμα τον σοκαριστικό αριθμό θανάτων άνω των 28 000 ατόμων⁶ από το 2014.

Περίπου τα μισά από τα δίκτυα παράνομης διακίνησης μεταναστών εμπλέκονται και σε άλλα εγκλήματα, όπως η εμπορία ανθρώπων, η παράνομη διακίνηση ναρκωτικών και πυροβόλων όπλων, ενώ παράλληλα υποβοηθούν τις μη επιτρεπόμενες μετακινήσεις στο εσωτερικό της ΕΕ. Οι αρχές επιβολής του νόμου και οι δικαστικές αρχές αντιμετωπίζουν πολλαπλές και διαρκώς εξελισσόμενες προκλήσεις: τους ταχέως μεταβαλλόμενους και προσαρμοζόμενους τρόπους δράσης των διακινητών· την αυξημένη χρήση απειλών και βίας στους μετανάστες, καθώς και στις αρχές επιβολής του νόμου⁷. τις δυσκολίες εντοπισμού και σύλληψης διακινητών που κρύβονται σε χώρες εκτός της ΕΕ· τη χρήση ευρέος φάσματος μεταφορικών μέσων, στα οποία περιλαμβάνονται μη αξιόπλοα, λιγότερο ανιχνεύσιμα σκάφη (όπως αλιευτικά σκάφη και αυτοσχέδιες μεταλλικές λέμβοι), οδικά οχήματα στα οποία κρύβονται μετανάστες διατρέχοντας κινδύνους, καθώς και εμπορικές και ναυλωμένες πτήσεις που χρησιμοποιούνται όλο και περισσότερο για τη μεταφορά μεταναστών σε χώρες που βρίσκονται κοντά στην ΕΕ ή συνορεύουν με την ΕΕ, από τις οποίες οι μετανάστες επιδιώκουν να εισέλθουν αντικανονικά στην ΕΕ⁸. τη χρήση ψηφιακών εργαλείων σε όλα τα στάδια της διαδικασίας, με διαδικτυακή διαφήμιση υπηρεσιών, διαδρομών και τιμών παράνομης διακίνησης, καθώς και για την πλαστογράφηση εγγράφων· τη χρήση κρυπτονομισμάτων, ψηφιακού χρήματος ή άλλων ανεπίσημων μορφών πληρωμής (π.χ. *χαβάλα*)⁹.

Η αντιμετώπιση της παράνομης διακίνησης μεταναστών είναι ουσιαστικής σημασίας για την εξάρθρωση των δικτύων οργανωμένου εγκλήματος που μπορούν να προκαλέσουν παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και θανάτους, καθώς και για την αντιμετώπιση της αύξησης της αντικανονικής μετανάστευσης προς την ΕΕ. Μια ολοκληρωμένη και βιώσιμη προσέγγιση της μετανάστευσης απαιτεί συνδυασμό αποφασιστικών και αποδοτικών δράσεων που συμπληρώνουν αμοιβαία επωφελείς εταιρικές σχέσεις με τις χώρες καταγωγής και διέλευσης, αντιμετωπίζουν τα βαθύτερα αίτια της μετανάστευσης και ιδίως της αντικανονικής μετανάστευσης και, ταυτόχρονα, καταπολεμούν το οργανωμένο έγκλημα, συμπεριλαμβανομένης της παράνομης διακίνησης μεταναστών και της εμπορίας ανθρώπων. Το νέο σύμφωνο για τη μετανάστευση και το άσυλο¹⁰ θέτει την πρόληψη και την καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης μεταναστών στο επίκεντρο της συνολικής προσέγγισής του για τη μετανάστευση.

⁴ Εκτιμήσεις της Ευρωπόλ.

⁵ Γραφείο των Ηνωμένων Εθνών για τον Έλεγχο των Ναρκωτικών και την Πρόληψη του Εγκλήματος, Global study on smuggling of migrants (Παγκόσμια μελέτη σχετικά με την παράνομη διακίνηση μεταναστών), 2018.

⁶ Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης, Missing migrants project (Έργο για τους αγνοούμενους μετανάστες), διαθέσιμο στη διεύθυνση: <https://missingmigrants.iom.int/region/mediterranean>.

⁷ Ευρωπόλ, Criminal Networks in Migrant Smuggling (εγκληματικά δίκτυα στην παράνομη διακίνηση μεταναστών), Europol Spotlight, 2023.

⁸ Frontex, αναλύσεις κινδύνου για το 2023/2024.

⁹ Ευρωπόλ (2023), Criminal Networks in Migrant Smuggling (εγκληματικά δίκτυα στην παράνομη διακίνηση μεταναστών), Europol Spotlight.

¹⁰ COM(2020) 609 final.

Το υφιστάμενο νομικό και επιχειρησιακό πλαίσιο της ΕΕ για την παράνομη διακίνηση μεταναστών χρειάζεται εκσυγχρονισμό και ενδυνάμωση, ώστε να ενισχυθούν τα εργαλεία που έχει στη διάθεσή της η Ευρωπαϊκή Ένωση για την πρόληψη και την αντιμετώπιση αυτού του συνεχώς εξελισσόμενου εγκλήματος, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο των νομικών υποχρεώσεων της Ένωσης και των κρατών μελών της δύναμει του διεθνούς δικαίου σύμφωνα με το πρωτόκολλο των Ηνωμένων Εθνών κατά της λαθραίας διακίνησης μεταναστών από τη γη, τη θάλασσα και τον αέρα.

Η παρούσα πρόταση οδηγίας αποτελεί μέρος μιας δέσμης μέτρων που υλοποιούν την έκκληση της προέδρου κ. von der Leyen και αποσκοπούν στον εκσυγχρονισμό και την ενίσχυση του υφιστάμενου νομικού πλαισίου και στην παροχή στην Ένωση κανόνων κατάλληλων για τον επιδιωκόμενο σκοπό. Επικαιροποιεί και εκσυγχρονίζει τους υφιστάμενους ενωσιακούς κανόνες ποινικού δικαίου της «δέσμης μέτρων για τους υποβοηθητές», η οποία αποτελείται από την οδηγία 2002/90/ΕΚ για τον ορισμό της υποβοήθησης της παράνομης εισόδου, διέλευσης και διαμονής¹¹ και την απόφαση-πλαίσιο 2002/946/ΔΕΥ για την ενίσχυση του ποινικού πλαισίου για την πρόληψη της υποβοήθησης της παράνομης εισόδου, διέλευσης και διαμονής¹².

Η παρούσα πρόταση συνοδεύεται από πρόταση κανονισμού της Επιτροπής¹³, η οποία ενισχύει την αστυνομική συνεργασία καθώς και τις εξουσίες της Ευρωπόλ στον τομέα της παράνομης διακίνησης μεταναστών και της εμπορίας ανθρώπων, ιδίως με την κωδικοποίηση της ίδρυσης του Ευρωπαϊκού Κέντρου κατά της Παράνομης Διακίνησης Μεταναστών στο πλαίσιο της Ευρωπόλ και την ενίσχυση των σχετικών αρμοδιοτήτων του. Η πρόταση ενισχύει τα στρατηγικά και επιχειρησιακά καθήκοντα της Ευρωπόλ για την καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης μεταναστών με σκοπό την καθοδήγηση και τη στήριξη των δραστηριοτήτων του Κέντρου και τον προσδιορισμό και την υλοποίηση επιχειρησιακών προτεραιοτήτων και δράσεων. Θεσπίζει ένα πλαίσιο διακυβέρνησης, το οποίο περιλαμβάνει τις οντότητες των κρατών μελών που είναι αρμόδιες για την καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης μεταναστών, την Επιτροπή και άλλους οργανισμούς της ΕΕ. Ενισχύει τη διωπηρεσιακή συνεργασία με τον Frontex και την Eurojust και ενδυναμώνει τη συνεργασία μεταξύ της Ευρωπόλ και τρίτων χωρών.

Η δέσμη αυτή παρουσιάζεται την ημέρα της διεθνούς διάσκεψης για τη δρομολόγηση μιας «Παγκόσμιας Συμμαχίας για την καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης μεταναστών». Με τη διάσκεψη αυτή, η Επιτροπή δημιουργεί ένα πλαίσιο ισχυρής πολιτικής συνεργασίας με διεθνείς εταίρους για την από κοινού καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης μεταναστών σε παγκόσμιο επίπεδο.

Οι τρεις αυτές πρωτοβουλίες συμπληρώνουν τις υφιστάμενες πρωτοβουλίες στον τομέα της καταπολέμησης της παράνομης διακίνησης μεταναστών, εφαρμόζοντας το ανανεωμένο σχέδιο δράσης της ΕΕ κατά της παράνομης διακίνησης (2021-2025)¹⁴ με τον εκσυγχρονισμό του υφιστάμενου νομικού πλαισίου της ΕΕ για την επιβολή κυρώσεων στους διακινητές μεταναστών που δραστηριοποιούνται στις μεταναστευτικές οδούς και καθορίζοντας ένα ανανεωμένο νομικό, επιχειρησιακό και διεθνές πλαίσιο συνεργασίας για την καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης μεταναστών τα επόμενα έτη.

Από κοινού, οι προτάσεις αυτές αποσκοπούν στον εκσυγχρονισμό του νομικού πλαισίου για την καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης μεταναστών, ώστε να διασφαλιστεί ότι

¹¹ EE L 328 της 5.12.2002, σ. 17.

¹² EE L 328 της 5.12.2002, σ. 1.

¹³ COM(2023) 754 final.

¹⁴ COM(2021) 591 final.

διαθέτουμε τα απαραίτητα νομικά και επιχειρησιακά εργαλεία για να ανταποκριθούμε στον νέο τρόπο λειτουργίας των διακινητών, όπως προβλέπεται στο πρόγραμμα εργασίας της Επιτροπής για το 2024 που ανακοινώθηκε στις 17 Οκτωβρίου 2023.

Στόχοι της πρότασης

Το ισχύον νομικό πλαίσιο της ΕΕ για την υποβοήθηση της παράνομης εισόδου, διέλευσης και διαμονής στην ΕΕ εγκρίθηκε το 2002 βάσει διατάξεων προγενέστερων της Συνθήκης της Λισαβόνας. Γενικός στόχος της παρούσας πρότασης οδηγίας είναι η θέσπιση μιας σύγχρονης ενωσιακής πράξης ποινικού δικαίου που θα ορίζει σαφώς και θα επιβάλλει αποτελεσματικά κυρώσεις για το αδίκημα της υποβοήθησης της παράνομης εισόδου, διέλευσης και διαμονής στην ΕΕ, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 83 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του πρωτοκόλλου των Ηνωμένων Εθνών κατά της λαθραίας διακίνησης μεταναστών από τη γη, τη θάλασσα και τον αέρα.

Η παρούσα πρόταση οδηγίας εξυπηρετεί τους ακόλουθους ειδικούς στόχους:

- *Διασφάλιση αποτελεσματικής διερεύνησης, δίωξης και επιβολής κυρώσεων σε οργανωμένα εγκληματικά δίκτυα που ευθύνονται για την παράνομη διακίνηση μεταναστών*

Η αξιολόγηση REFIT του 2017 της τρέχουσας δέσμης μέτρων για τους υποβοηθητές, και η επακόλουθη παρακολούθηση της εφαρμογής της, κατέδειξαν τις προκλήσεις που συνδέονται με έναν ευρύ ορισμό του τι συνιστά έγκλημα υποβοήθησης της παράνομης εισόδου, διέλευσης και διαμονής. Συγκεκριμένα, επισημάνθηκε το γεγονός ότι η δέσμη μέτρων δεν υπήρξε αποτελεσματική για τη δημιουργία σαφήνειας και ασφάλειας δικαίου όσον αφορά τη διάκριση μεταξύ της υποβοήθησης της αντικανονικής μετανάστευσης και της ανθρωπιστικής βοήθειας, λόγω του ευρέος ορισμού του αδικήματος και της απουσίας εξαιρέσεων. Η παρούσα πρόταση αποσαφηνίζει ποια αδικήματα θα πρέπει να ποινικοποιούνται. Σε αυτά περιλαμβάνονται η υποβοήθηση που παρέχεται για οικονομικό ή υλικό όφελος ή την υπόσχεσή του· η υποβοήθηση που είναι πολύ πιθανό να προκαλέσει σοβαρή βλάβη σε ένα πρόσωπο, παρά το γεγονός ότι παρέχεται χωρίς οικονομικό ή υλικό όφελος· και οι περιπτώσεις δημόσιας υποκίνησης υπηκόων τρίτων χωρών, για παράδειγμα μέσω του διαδικτύου, να εισέλθουν, να διέλθουν ή να διαμείνουν αντικανονικά στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η πρόταση διευκρινίζει επίσης ότι σκοπός της οδηγίας δεν είναι η ποινικοποίηση υπηκόων τρίτων χωρών για το γεγονός ότι διακινούνται παράνομα, η ποινικοποίηση της παροχής βοήθειας σε μέλη της οικογένειας ή της ανθρωπιστικής βοήθειας ή υποστήριξης βασικών ανθρώπινων αναγκών που παρέχονται σε υπηκόους τρίτων χωρών σύμφωνα με τις νομικές υποχρεώσεις.

Επιπλέον, ο λεπτομερέστερος ορισμός προβλέπει επίσης ότι το αδίκημα της υποβοήθησης μπορεί να διαπραχθεί στο έδαφος οποιουδήποτε κράτους μέλους, διευκολύνοντας τη δικαστική συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών.

- *Πιο εναρμονισμένες ποινές που συνεκτιμούν τη σοβαρότητα του αδικήματος*

Μετά την έγκριση της δέσμης μέτρων για τους υποβοηθητές το 2002, τα εγκληματικά δίκτυα που εμπλέκονται στην παράνομη διακίνηση μεταναστών καταφεύγουν όλο και περισσότερο στη βία κατά των μεταναστών και των αρχών επιβολής του νόμου, θέτοντας σε κίνδυνο ζωές. Η πρόταση εισάγει τον ορισμό των διακεκριμένων ποινικών αδικημάτων (π.χ. αδίκημα που διαπράττεται στο πλαίσιο οργανωμένης εγκληματικής ομάδας, προκαλεί σοβαρή βλάβη ή θέτει σε κίνδυνο τη ζωή ή την υγεία, προκαλεί θάνατο), στα οποία υπάρχει αντίστοιχο υψηλότερο επίπεδο ποινών. Το ελάχιστο επίπεδο των μέγιστων ποινών στην προτεινόμενη οδηγία είναι υψηλότερο από εκείνο που προβλέπεται στην ισχύουσα δέσμη μέτρων για τους υποβοηθητές (η οποία προέβλεπε ανώτατο επίπεδο φυλάκισης τουλάχιστον 8 ετών) και έχει

καθοριστεί λαμβανομένου υπόψη του συνολικού καθεστώτος των ποινών που θεσπίστηκαν με τις πράξεις ποινικού δικαίου της ΕΕ. Το κύριο αδίκημα της υποβοήθησης θα τιμωρείται με μέγιστη ποινή φυλάκισης τουλάχιστον 3 ετών, ενώ τα διακεκριμένα αδικήματα (π.χ. οργανωμένο έγκλημα, χρήση σοβαρής βίας) με ποινή τουλάχιστον 10 ετών και τα σοβαρότερα αδικήματα (που προκαλούν θάνατο) με ποινή 15 ετών.

– *Βελτίωση της εμβέλειας της δικαιοδοσίας*

Τα άτομα που οργανώνουν και διεξάγουν δραστηριότητες παράνομης διακίνησης μεταναστών συχνά διαμένουν εκτός της ΕΕ και, ως εκ τούτου, βρίσκονται εκτός της δικαιοδοσίας των κρατών μελών. Για να αυξηθούν οι δυνατότητες επιβολής κυρώσεων σε στόχους υψηλής αξίας που οργανώνουν δραστηριότητες παράνομης διακίνησης και να αποφευχθεί μια κατάσταση κατά την οποία κανένα κράτος δεν είναι σε θέση να ασκήσει δικαιοδοσία σε σοβαρές και τραγικές υποθέσεις παράνομης διακίνησης που συμβαίνουν, για παράδειγμα, σε διεθνή ύδατα, η προτεινόμενη οδηγία επεκτείνει τη δικαιοδοσία των κρατών μελών σε περιπτώσεις στις οποίες η υποβοήθηση της παράνομης εισόδου στην ΕΕ αποτυγχάνει και οι υπήκοοι τρίτων χωρών χάνουν τη ζωή τους: αυτό συμβαίνει, για παράδειγμα, στην περίπτωση που μη αξιόπλοα σκάφη βυθίζονται σε διεθνή ύδατα, επομένως πριν εισέλθουν στα χωρικά ύδατα κράτους μέλους ή τρίτης χώρας. Η προτεινόμενη οδηγία επεκτείνει επίσης τη δικαιοδοσία για αδικήματα που διαπράττονται σε πλοία ή αεροσκάφη που είναι νηολογημένα σε κράτος μέλος ή φέρουν τη σημαία του, καθώς και για αδικήματα που διαπράττονται από νομικά πρόσωπα που ασκούν επιχειρηματική δραστηριότητα αλλά δεν είναι απαραίτητα εγκατεστημένα στην ΕΕ.

– *Ενίσχυση των πόρων των κρατών μελών για την αντιμετώπιση και την πρόληψη της παράνομης διακίνησης μεταναστών*

Για να διασφαλιστεί ότι τα κράτη μέλη καταπολεμούν αποτελεσματικά την παράνομη διακίνηση μεταναστών, η προτεινόμενη οδηγία απαιτεί από τα κράτη μέλη να διασφαλίζουν ότι οι αρμόδιες αρχές επιβολής του νόμου και οι δικαστικές αρχές διαθέτουν επαρκείς πόρους, επαρκή κατάρτιση και εξειδίκευση ώστε να διασφαλίζουν την αποτελεσματική πρόληψη, διερεύνηση και δίωξη των δραστών. Επιπλέον, τα κράτη μέλη θα πρέπει επίσης να εργαστούν για την πρόληψη της παράνομης διακίνησης μεταναστών, μέσω εκστρατειών ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης, ερευνητικών και εκπαιδευτικών προγραμμάτων.

– *Βελτίωση της συλλογής δεδομένων και υποβολή εκθέσεων*

Η έλλειψη αξιόπιστων, ολοκληρωμένων και συγκρίσιμων δεδομένων σχετικά με τα αδικήματα παράνομης διακίνησης μεταναστών και την ανταπόκριση της ποινικής δικαιοσύνης σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο έχει προσδιοριστεί στην αξιολόγηση του 2017¹⁵ ως βασικό στοιχείο που παρεμποδίζει την αξιολόγηση των επιπτώσεων της δέσμης μέτρων για τους υποβοηθητές στα κράτη μέλη· επιπλέον, εμποδίζει τους εθνικούς φορείς χάραξης πολιτικής και τους επαγγελματίες να παρακολουθούν και να μετρούν την αποτελεσματικότητα των μέτρων τους. Για την αντιμετώπιση αυτής της αδυναμίας και τη διασφάλιση καλύτερης παρακολούθησης, η πρόταση απαιτεί από τα κράτη μέλη να συλλέγουν και να υποβάλλουν στατιστικά στοιχεία σε ετήσια βάση. Αυτό θα συμβάλει στην καλύτερη κατανόηση της φύσης και της κλίμακας της παράνομης διακίνησης μεταναστών, στον εντοπισμό υποθέσεων και στην ανταπόκριση των συστημάτων ποινικής δικαιοσύνης των κρατών μελών, στηρίζοντας τη χάραξη πολιτικής βάσει αποδεικτικών στοιχείων.

¹⁵ SWD(2017) 117 final.

- **Συνέπεια με τις ισχύουσες διατάξεις στον τομέα πολιτικής**

Η παρούσα πρόταση συνάδει με το νέο σύμφωνο για τη μετανάστευση και το άσυλο, το οποίο προβλέπει μια ισχυρή ευρωπαϊκή απάντηση στην παράνομη διακίνηση μεταναστών εντός και εκτός της ΕΕ ως ουσιαστικό μέρος της συνολικής προσέγγισης της μετανάστευσης. Εφαρμόζει το ανανεωμένο σχέδιο δράσης της ΕΕ κατά της παράνομης διακίνησης (2021-2025)¹⁶, επικαιροποιώντας και εκσυγχρονίζοντας το υφιστάμενο νομικό πλαίσιο της ΕΕ για την επιβολή κυρώσεων στους διακινητές μεταναστών που δρουν στις μεταναστευτικές οδούς. Η πρόταση είναι συνεπής και συνεκτική με τα σχέδια δράσης της ΕΕ που υπέβαλε η Επιτροπή για τις οδούς της Κεντρικής Μεσογείου, της Ανατολικής Μεσογείου, της Δυτικής Μεσογείου και Ατλαντικού και των Δυτικών Βαλκανίων, καθώς και με την εργαλειοθήκη για την αντιμετώπιση της χρήσης εμπορικών μέσων μεταφοράς για την υποβοήθηση της αντικανονικής μετανάστευσης προς την ΕΕ¹⁷ και την πρόταση κανονισμού σχετικά με μέτρα κατά των μεταφορέων που διευκολύνουν ή επιδίδονται σε εμπορία ανθρώπων ή παράνομη διακίνηση μεταναστών σε σχέση με την παράνομη είσοδο στο έδαφος της Ευρωπαϊκής Ένωσης¹⁸. Συνάδει επίσης με τις δεσμεύσεις για ολοκληρωμένες εταιρικές σχέσεις για τη μετανάστευση που έχουν αναληφθεί σε διεθνές επίπεδο.

Η παρούσα πρόταση συνάδει επίσης με το πρωτόκολλο των Ηνωμένων Εθνών κατά της λαθραίας διακίνησης μεταναστών από τη γη, τη θάλασσα και τον αέρα, που συμπληρώνει τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά του διεθνικού οργανωμένου εγκλήματος, στην οποία η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι συμβαλλόμενο μέρος. Το πρωτόκολλο των Ηνωμένων Εθνών περιλαμβάνει το οικονομικό ή άλλο υλικό όφελος ως συστατικό στοιχείο του εγκλήματος και προβλέπει ότι βάσει του πρωτοκόλλου οι υπήκοοι τρίτων χωρών δεν υπόκεινται σε ποινική δίωξη για το γεγονός ότι αποτέλεσαν αντικείμενο παράνομης διακίνησης.

Η πρόταση υποστηρίζει τους στόχους της στρατηγικής της ΕΕ για την Ένωση Ασφάλειας¹⁹, τις στρατηγικές της ΕΕ για την αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος 2021-2025²⁰ και για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων 2021-2025²¹, καθώς και την αναθεωρημένη στρατηγική της ΕΕ για την ασφάλεια στη θάλασσα²².

Η πρόταση συνάδει με τις κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής του 2020 σχετικά με την εφαρμογή των κανόνων της ΕΕ για τον ορισμό και την πρόληψη της υποβοήθησης της παράνομης εισόδου, διέλευσης και διαμονής²³, που προβλέπουν ότι η ανθρωπιστική βοήθεια που προβλέπεται από τον νόμο (για παράδειγμα στο πλαίσιο επιχειρήσεων έρευνας και διάσωσης) δεν μπορεί και δεν πρέπει να ποινικοποιείται, ότι η ποινικοποίηση μη κρατικών φορέων που διεξάγουν επιχειρήσεις έρευνας και διάσωσης στη θάλασσα ενώ συμμορφώνονται με το σχετικό νομικό πλαίσιο, συνιστά παραβίαση του διεθνούς δικαίου και, ως εκ τούτου, απαγορεύεται από το δίκαιο της ΕΕ και ότι, ενδεχομένως, η αξιολόγηση του κατά πόσον μια ενέργεια εμπίπτει στην έννοια της «ανθρωπιστικής βοήθειας» —έννοια που δεν μπορεί να ερμηνευθεί κατά τρόπο που θα επέτρεπε την ποινικοποίηση μιας ενέργειας

¹⁶ COM(2021) 591 final.

¹⁷ Διατίθεται στην ακόλουθη διεύθυνση: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/ip_23_3057.

¹⁸ COM(2021) 753 final.

¹⁹ COM(2020) 605 final.

²⁰ COM(2021) 170 final.

²¹ COM(2021) 171 final.

²² Συμπεράσματα του Συμβουλίου 14280/23, της 24ης Οκτωβρίου 2023, σχετικά με την αναθεωρημένη στρατηγική της ΕΕ για την ασφάλεια στη θάλασσα (EUMSS) και το σχέδιο δράσης της.

²³ EE C 323 της 1.10.2020, σ. 1.

που προβλέπεται από τον νόμο— θα πρέπει να διενεργείται ανάλογα με την κάθε περίπτωση, λαμβανομένων υπόψη όλων των σχετικών περιστάσεων.

- **Συνέπεια με άλλες πολιτικές της Ένωσης**

Η πρόταση οδηγίας συνάδει με τους στόχους πολιτικής που επιδιώκει η Ένωση, και ιδίως με τα εξής:

- οδηγία 2014/42/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 3ης Απριλίου 2014, σχετικά με τη δέσμευση και τη δήμευση οργάνων και προϊόντων εγκλήματος στην Ευρωπαϊκή Ένωση και πρόταση οδηγίας για την ανάκτηση και τη δήμευση περιουσιακών στοιχείων²⁴
- σύμβαση για την αμοιβαία δικαστική συνδρομή επί ποινικών υποθέσεων μεταξύ των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης·
- οδηγία 2014/41/ΕΕ περί της ευρωπαϊκής εντολής έρευνας σε ποινικές υποθέσεις·
- οδηγία 2012/29/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Οκτωβρίου 2012, για τη θέσπιση ελάχιστων προτύπων σχετικά με τα δικαιώματα, την υποστήριξη και την προστασία θυμάτων της εγκληματικότητας και για την αντικατάσταση της απόφασης-πλαίσιου 2001/220/ΔΕΥ του Συμβουλίου
- οδηγία 2011/36/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Απριλίου 2011, για την πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και για την προστασία των θυμάτων της, καθώς και για την αντικατάσταση της απόφασης-πλαίσιου 2002/629/ΔΕΥ του Συμβουλίου
- οδηγία 2004/81/ΕΚ του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, σχετικά με τον τίτλο παραμονής που χορηγείται στους υπηκόους τρίτων χωρών θύματα εμπορίας ανθρώπων ή συνέργειας στη λαθρομετανάστευση, οι οποίοι συνεργάζονται με τις αρμόδιες αρχές
- κανονισμός (ΕΕ) 2016/794 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Μαΐου 2016, για τον Οργανισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη Συνεργασία στον Τομέα της Επιβολής του Νόμου (Ευρώπολ)
- κανονισμός (ΕΕ) 2018/1727 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Νοεμβρίου 2018, σχετικά με τον οργανισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη συνεργασία στον τομέα της ποινικής δικαιοσύνης (Eurojust) και την αντικατάσταση και την κατάργηση της απόφασης 2002/187/ΔΕΥ του Συμβουλίου
- κανονισμός (ΕΕ) 2022/2065 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 19ης Οκτωβρίου 2022, σχετικά με την ενιαία αγορά ψηφιακών υπηρεσιών και την τροποποίηση της οδηγίας 2000/31/ΕΚ (πράξη για τις ψηφιακές υπηρεσίες)
- οδηγία 2009/52/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 18ης Ιουνίου 2009 σχετικά με την επιβολή ελάχιστων προτύπων όσον αφορά τις κυρώσεις και τα μέτρα κατά των εργοδοτών που απασχολούν παράνομα διαμένοντες υπηκόους τρίτων χωρών

²⁴

COM(2022) 245 final.

- απόφαση-πλαίσιο 2009/948/ΔΕΥ του Συμβουλίου για την πρόληψη και τον διακανονισμό συγκρούσεων δικαιοδοσίας σε ποινικές υποθέσεις και πρόταση κανονισμού σχετικά με τη διαβίβαση ποινικών δικογραφιών²⁵.

Η παρούσα πρόταση δεν θίγει την οδηγία 2004/38/ΕΚ²⁶ και τη συμφωνία αποχώρησης του Ηνωμένου Βασιλείου²⁷. Η πρόταση δεν τροποποιεί επ' ουδενί την οδηγία 2004/38/ΕΚ ή τη συμφωνία αποχώρησης του Ηνωμένου Βασιλείου.

2. ΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ, ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΑΝΑΛΟΓΙΚΟΤΗΤΑ

• Νομική βάση

Η νομική βάση της παρούσας πρότασης είναι το άρθρο 83 παράγραφος 2 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ), το οποίο ορίζει την αρμοδιότητα της ΕΕ να θεσπίζει ελάχιστους κανόνες εάν η προσέγγιση των νομοθετικών και κανονιστικών διατάξεων των κρατών μελών στον τομέα του ποινικού δικαίου αποδειχθεί απαραίτητη για τη διασφάλιση της αποτελεσματικής εφαρμογής μιας πολιτικής της Ένωσης σε τομέα στον οποίο έχουν επιβληθεί μέτρα εναρμόνισης. Ο τομέας της κοινής μεταναστευτικής πολιτικής, ιδίως οι προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής, η παράνομη μετανάστευση και η παράνομη διαμονή, καθώς και η διαχείριση των εξωτερικών συνόρων της ΕΕ, έχει ήδη εναρμονιστεί δυνάμει του κεκτημένου της Ένωσης στον τομέα του τίτλου V της ΣΛΕΕ σχετικά με την ελευθερία, την ασφάλεια και τη δικαιοσύνη, του κεφαλαίου 2 των πολιτικών για τους συνοριακούς ελέγχους, το άσυλο και τη μετανάστευση, και είναι σημαντικό να διασφαλιστεί η αποτελεσματική εφαρμογή του μέσω της προσέγγισης των νομοθετικών και κανονιστικών διατάξεων των κρατών μελών στον τομέα του ποινικού δικαίου.

• Επικουρικότητα

Η παράνομη διακίνηση μεταναστών είναι διασυνοριακό έγκλημα που επηρεάζει άμεσα την Ένωση, τα εξωτερικά της σύνορα και, συχνά, περισσότερα του ενός κράτη μέλη κάθε φορά. Τα κράτη μέλη, ενεργώντας μεμονωμένα, δεν μπορούν να αντιμετωπίσουν επιτυχώς αυτό το διασυνοριακό έγκλημα. Η περαιτέρω προσέγγιση όσον αφορά τον ορισμό του αδικήματος, τα επίπεδα των κυρώσεων και τα εφαρμοστέα προληπτικά μέτρα στα κράτη μέλη μπορεί να εξασφαλίσει αποτελεσματικότερη δράση για τον εντοπισμό, τη διερεύνηση και τη δίωξη της παράνομης διακίνησης μεταναστών και την πρόληψη μορφών ευκαιριακής επιλογής δικαιοδοτικού οργάνου («forum shopping») από εγκληματίες που εκμεταλλεύονται συστήματα στα οποία οι ποινές είναι λιγότερο αυστηρές.

Για να αυξηθεί το αποτρεπτικό αποτέλεσμα των κυρώσεων στην Ένωση, η πρόταση εισάγει διακεκριμένα αδικήματα, για τα οποία προβλέπονται αντίστοιχες υψηλότερες ποινές, καθώς και επιβαρυντικές περιστάσεις, για παράδειγμα σε περίπτωση υποτροπής, εάν το αδίκημα διαπράττεται από δημόσιο υπάλληλο ή από πρόσωπο που φέρει πυροβόλο όπλο. Επί του παρόντος, σύμφωνα με τις πληροφορίες που έχει στη διάθεσή της η Επιτροπή, το μέγιστο

²⁵ COM(2023) 185 final.

²⁶ Οδηγία 2004/38/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, σχετικά με το δικαίωμα των πολιτών της Ένωσης και των μελών των οικογενειών τους να κυκλοφορούν και να διαμένουν ελεύθερα στην επικράτεια των κρατών μελών, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1612/68 και την κατάργηση των οδηγιών 64/221/ΕΟΚ, 68/360/ΕΟΚ, 72/194/ΕΟΚ, 73/148/ΕΟΚ, 75/34/ΕΟΚ, 75/35/ΕΟΚ, 90/364/ΕΟΚ, 90/365/ΕΟΚ και 93/96/ΕΟΚ (ΕΕ L 158 της 30.4.2004, σ. 77).

²⁷ Συμφωνία για την αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας από την Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας 2019/C 384 I/01 (ΕΕ C 384 I της 12.11.2019, σ. 1).

επίπεδο των ποινών για την υποβοήθηση της παράνομης εισόδου και διέλευσης στα κράτη μέλη κυμαίνεται από ένα έτος στο Βέλγιο και την Ισπανία έως και 10 έτη στη Βουλγαρία, την Κύπρο, την Ιρλανδία και τη Σλοβενία. Οι ποινές για την υποβοήθηση της διαμονής στα κράτη μέλη κυμαίνονται από ένα έτος στην Αυστρία, το Βέλγιο, την Τσεχία, την Εσθονία και την Ισπανία έως και 15 έτη στην Κύπρο. Από το 2015 δεκαπέντε κράτη μέλη²⁸ έκριναν σκόπιμο να τροποποιήσουν την εθνική τους νομοθεσία (επί του παρόντος εκκρεμούν τροποποιήσεις σε τρία κράτη μέλη²⁹) με αλλαγές που περιλαμβάνουν αυστηρότερες ποινές³⁰, ποινικοποίηση της απόπειρας παράνομης διακίνησης³¹ και εξαίρεση της ανθρωπιστικής βοήθειας σε περίπτωση παράνομης διέλευσης³².

Σύμφωνα με τις αρχές της επικουρικότητας και της αναλογικότητας, όπως αυτές διατυπώνονται στο άρθρο 5 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, οι στόχοι της πρότασης δεν μπορούν να επιτευχθούν επαρκώς από τα κράτη μέλη και μπορούν, ως εκ τούτου, να επιτευχθούν καλύτερα στο επίπεδο της Ένωσης. Λόγω της διεθνικής διάστασης της παράνομης διακίνησης μεταναστών, και λαμβανομένης υπόψη της ήδη υφιστάμενης νομοθεσίας της ΕΕ, η δράση σε επίπεδο ΕΕ αναμένεται να είναι πιο αποτελεσματική και αποδοτική και να αποφέρει απτή προστιθέμενη αξία σε σύγκριση με τη δράση που αναλαμβάνουν σε μεμονωμένο επίπεδο τα κράτη μέλη. Η παρέμβαση της ΕΕ θα δημιουργήσει προστιθέμενη αξία με την περαιτέρω προσέγγιση του ποινικού δικαίου των κρατών μελών και τη συμβολή στη διασφάλιση κοινών όρων μεταξύ των κρατών μελών.

- **Αναλογικότητα**

Σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας, όπως ορίζεται στο άρθρο 5 παράγραφος 4 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, η προτεινόμενη οδηγία περιορίζεται στα αναγκαία για την ενίσχυση του πλαισίου της ΕΕ για την πρόληψη και την καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης μεταναστών και δεν υπερβαίνει τα απαιτούμενα για την επίτευξη των στόχων πολιτικής που διακυβεύονται.

Προκειμένου να αντιμετωπιστούν ειδικότερα οι σοβαρές μορφές παράνομης διακίνησης μεταναστών, για παράδειγμα όταν προκαλείται σοβαρή βλάβη ή απώλεια ανθρώπινων ζώων, μορφές διακίνησης οι οποίες επί του παρόντος δεν αναφέρονται ρητά στη δέσμη μέτρων για τους υποβοηθητές, η πρόταση οδηγίας εισάγει τον ορισμό των διακεκριμένων ποινικών αδικημάτων, καθώς και σειρά επιβαρυντικών και ελαφρυντικών περιστάσεων, οι οποίες διασφαλίζουν την αναλογικότητα των ποινών, σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας των ποινών, όπως κατοχυρώνεται στο άρθρο 49 παράγραφος 3 του Χάρτη.

- **Επιλογή της νομικής πράξης**

Σύμφωνα με το άρθρο 83 παράγραφος 2 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η προσέγγιση των νομοθετικών και κανονιστικών διατάξεων των κρατών μελών στον τομέα του ποινικού δικαίου που είναι αναγκαία για την εξασφάλιση της αποτελεσματικής εφαρμογής πολιτικής της Ένωσης σε τομέα στον οποίο εφαρμόζονται μέτρα εναρμόνισης, μπορεί να επιτευχθεί μόνο με οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου που εκδίδεται σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία.

²⁸ Βέλγιο, Βουλγαρία, Γαλλία, Ελλάδα, Ιρλανδία, Ιταλία, Κάτω Χώρες, Κροατία, Κύπρος, Μάλτα, Ουγγαρία, Πολωνία, Πορτογαλία, Σλοβακία και Σλοβενία.

²⁹ Γαλλία, Κάτω Χώρες, Σλοβακία.

³⁰ Ιταλία, Κάτω Χώρες, Κύπρος, Σλοβενία.

³¹ Βέλγιο.

³² Γαλλία.

3. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΚ ΤΩΝ ΥΣΤΕΡΩΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΕΩΝ, ΤΩΝ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΕΩΝ ΜΕ ΤΑ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΑ ΜΕΡΗ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΚΤΙΜΗΣΕΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

- **Εκ των υστέρων αξιολογήσεις / έλεγχοι καταλληλότητας της ισχύουσας νομοθεσίας**

Το 2017 πραγματοποιήθηκε αξιολόγηση της δέσμης μέτρων για τους υποβοηθητές στο πλαίσιο του προγράμματος βελτίωσης της καταλληλότητας και της αποδοτικότητας του κανονιστικού πλαισίου (REFIT) της Επιτροπής. Στόχος της ήταν να αξιολογηθεί κατά πόσον η δέσμη μέτρων για τους υποβοηθητές ήταν κατάλληλη για τον επιδιωκόμενο σκοπό. Για τον σκοπό αυτό, αξιολογήθηκαν η αποτελεσματικότητα, η αποδοτικότητα, η συνάφεια, η συνοχή και η ενωσιακή προστιθέμενη αξία των υφιστάμενων διατάξεων. Η αξιολόγηση έδειξε ότι όλα τα κράτη μέλη μετέφεραν στο εθνικό τους δίκαιο τη δέσμη μέτρων για τους υποβοηθητές και τροποποίησαν αναλόγως τη νομοθεσία τους. Η έγκριση της δέσμης μέτρων για τους υποβοηθητές αποσαφήνισε τη διάκριση μεταξύ των αδικημάτων της παράνομης διακίνησης μεταναστών και της εμπορίας ανθρώπων και κατέστησε δυνατή την περαιτέρω προσέγγιση του ορισμού του αδικήματος, ενώ όλα τα κράτη μέλη καθιέρωσαν κυρώσεις για την υποβοήθηση της παράνομης εισόδου, διέλευσης και διαμονής.

Τα πορίσματα της αξιολόγησης κατέδειξαν σοβαρή έλλειψη αξιόπιστων και συγκρίσιμων δεδομένων σχετικά με τα αδικήματα της παράνομης διακίνησης μεταναστών και την ανταπόκριση της ποινικής δικαιοσύνης σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο, έλλειψη η οποία επηρεάζει σχεδόν όλα τα κριτήρια αξιολόγησης. Λόγω της περιορισμένης διαθεσιμότητας δεδομένων, δεν είναι δυνατόν να αξιολογηθεί ο τρόπος και ο βαθμός στον οποίο η αύξηση της συχνότητας εντοπισμού και δίωξης των υποβοηθητών, ή η ενισχυμένη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών, συνδέονται άμεσα με την εφαρμογή της δέσμης μέτρων για τους υποβοηθητές. Η συλλογή και η ανάλυση αξιόπιστων και επίκαιρων στατιστικών στοιχείων σχετικά με την εγκληματικότητα και την ποινική δικαιοσύνη είναι απαραίτητη για την ανάπτυξη τεκμηριωμένης πολιτικής σε επίπεδο ΕΕ.

Τα διαθέσιμα δεδομένα και οι απόψεις των ενδιαφερόμενων μερών ανέδειξαν τόσο κρίσιμα όσο και ικανοποιητικά στοιχεία σε σχέση με την αποτελεσματικότητα της δέσμης μέτρων για τους υποβοηθητές όσον αφορά την επίτευξη των στόχων της. Για παράδειγμα, ενώ το αποτρεπτικό αποτέλεσμα της εν λόγω νομοθεσίας αμφισβητήθηκε στο πλαίσιο της αυξανόμενης παράνομης διακίνησης μεταναστών στην ΕΕ, η προσέγγιση του ποινικού πλαισίου αξιολογήθηκε θετικότερα.

Παρατηρήθηκαν επίσης διαφορές μεταξύ των διαφόρων κατηγοριών ενδιαφερόμενων μερών, που εξέφρασαν διαφορετικές και ενίοτε αντικρουόμενες απόψεις σχετικά με διάφορες πτυχές της δέσμης μέτρων για τους υποβοηθητές. Τα περισσότερα άτομα και οργανώσεις των οποίων ζητήθηκε η γνώμη τάχθηκαν σθεναρά υπέρ της τροποποίησης του υφιστάμενου ορισμού του αδικήματος. Παρά το γεγονός ότι το ισχύον άρθρο 1 παράγραφος 2 της οδηγίας για την υποβοήθηση αφήνει στα κράτη μέλη την επιλογή να εξαιρούν από τις ποινικές κυρώσεις την υποβοήθηση της παράνομης εισόδου και διέλευσης όταν παρέχεται για ανθρωπιστικούς λόγους, η διάταξη αυτή επικρίθηκε για τον προαιρετικό της χαρακτήρα, ο οποίος συνεπάγεται έλλειψη σαφήνειας και ασφάλειας δικαίου. Εκφράστηκαν ανησυχίες από τους εκπροσώπους της κοινωνίας των πολιτών σχετικά με τους διαφαινόμενους κινδύνους ποινικοποίησης της βοήθειας που παρέχεται από οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών ή από άτομα που βοηθούν και/ή εργάζονται με αντικανονικούς μετανάστες.

Οι αντιλήψεις και οι επικρίσεις αυτές αφορούσαν τόσο την ανθρωπιστική βοήθεια που παρέχεται εντός της επικράτειας κράτους μέλους όσο και στα σύνορα ή στην ανοικτή θάλασσα, παρά τα διαφορετικά νομικά πλαίσια που ισχύουν για τέτοιες συμπεριφορές. Η

ανάλυση της εφαρμογής της δέσμης μέτρων για τους υποβοηθητές αποκάλυψε την ύπαρξη διαφορετικών προσεγγίσεων μεταξύ των κρατών μελών όσον αφορά το τι συνιστά έγκλημα: ενώ σε ορισμένα κράτη μέλη η πρακτική των αρχών είναι να εστιάζουν σε περιπτώσεις υποβοήθησης όπου η υποβοήθηση διαπράττεται για κερδοσκοπικούς λόγους ή από οργανωμένες εγκληματικές ομάδες, σε άλλα, λόγω του ευρέος ορισμού του αδικήματος, δίδονται επίσης άτομα που παρέχουν υπηρεσίες σε αντικανονικούς μετανάστες στο πλαίσιο των επαγγελματικών τους δραστηριοτήτων ή που παρέχουν βοήθεια με ανιδιοτέλεια.

- **Διαβουλεύσεις με τα ενδιαφερόμενα μέρη**

Η Επιτροπή πραγματοποίησε σειρά στοχευμένων διαβουλεύσεων με ευρύ φάσμα ενδιαφερόμενων μερών σχετικά με την εφαρμογή της δέσμης μέτρων για τους υποβοηθητές. Οι διαβουλεύσεις αυτές πραγματοποιήθηκαν με τις αρχές επιβολής του νόμου και τις δικαστικές αρχές των κρατών μελών, τους αρμόδιους οργανισμούς της ΕΕ (Eurojust, Ευρωπόλ, Ευρωπαϊκός Οργανισμός Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής, Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων) και εκπροσώπους της κοινωνίας των πολιτών, των οποίων ζητήθηκε η γνώμη στο πλαίσιο της προετοιμασίας της αξιολόγησης της δέσμης μέτρων για τους υποβοηθητές το 2017, κατά την προετοιμασία των κατευθυντήριων γραμμών της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή των κανόνων της ΕΕ για τον ορισμό και την πρόληψη της υποβοήθησης της παράνομης εισόδου, διέλευσης και διαμονής το 2020, κατά την κατάρτιση του ανανεωμένου σχεδίου δράσης της ΕΕ κατά της παράνομης διακίνησης (2021-2025) και κατά τη διάρκεια του 2023, στο πλαίσιο της παρακολούθησης και της χαρτογράφησης της εφαρμογής της δέσμης μέτρων για τους υποβοηθητές στα κράτη μέλη.

Γενικά, τα ενδιαφερόμενα μέρη αξιολόγησαν θετικά την προσέγγιση του ποινικού πλαισίου στα κράτη μέλη. Εκφράστηκαν αποκλίνουσες απόψεις από διάφορες κατηγορίες ενδιαφερόμενων μερών σχετικά με τον ορισμό του αδικήματος και τον προαιρετικό χαρακτήρα της εξαίρεσης ενεργειών που διεξάγονται για ανθρωπιστικούς λόγους. Εκπρόσωποι οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών τόνισαν ότι ένας ευρύς ορισμός του αδικήματος οδηγεί σε έλλειψη σαφήνειας και ασφάλειας δικαίου, καθώς και σε κινδύνους ποινικοποίησης της ανθρωπιστικής βοήθειας από οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών ή από άτομα που βοηθούν και/ή εργάζονται με αντικανονικούς μετανάστες, ενώ τα κράτη μέλη δεν ανέφεραν την ανάγκη να υπάρξει στενότερος ορισμός του αδικήματος ή να θεσπιστεί υποχρεωτική εξαίρεση από την ποινικοποίηση. Ωστόσο, λόγω των διαφορετικών εθνικών προσεγγίσεων όσον αφορά το έγκλημα της υποβοήθησης, η αποτελεσματικότητα της κοινής δράσης της ΕΕ, και προκειμένου να υπάρξει εστίαση στα αδικήματα που διαπράττονται για κερδοσκοπικούς λόγους, ιδίως από ομάδες οργανωμένου εγκλήματος, είναι αναγκαίο να οριστεί με σαφήνεια το αδίκημα της υποβοήθησης. Οι διαβουλεύσεις με την Ευρωπόλ και την Eurojust επισήμαναν επίσης την ίδια προσέγγιση, διότι θα διευκόλυνε την επιχειρησιακή συνεργασία και την αντίδραση.

Κατά την εκπόνηση της παρούσας πρότασης, η Επιτροπή ζήτησε τη γνώμη των κρατών μελών, καθώς και της Eurojust, της Ευρωπόλ και του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής σχετικά με τα κύρια κενά στο νομικό και επιχειρησιακό πλαίσιο της ΕΕ και σχετικά με την πιθανή αντιμετώπισή τους.

- **Εκτίμηση επιπτώσεων**

Η πρόταση υποβάλλεται κατ' εξαίρεση χωρίς συνοδευτική εκτίμηση επιπτώσεων. Ωστόσο, η παρούσα πρόταση βασίζεται στα στοιχεία που συγκεντρώθηκαν μέσω της αξιολόγησης REFIT της δέσμης μέτρων για τους υποβοηθητές που διενεργήθηκε το 2017, της δημόσιας διαβούλευσης σχετικά με το ανανεωμένο σχέδιο δράσης της ΕΕ κατά της παράνομης διακίνησης μεταναστών (2021-2025), στις πληροφορίες και τα στοιχεία που παρασχέθηκαν από την Ευρωπόλ, την Eurojust και τον Frontex, καθώς και στη συνεργασία με τα κράτη μέλη

και τα ενδιαφερόμενα μέρη της κοινωνίας των πολιτών στο πλαίσιο της παρακολούθησης της εφαρμογής του ισχύοντος νομικού πλαισίου. Οι πληροφορίες και τα στοιχεία που συγκεντρώθηκαν από τις διαβουλεύσεις αυτές κατέδειξαν αδυναμίες όσον αφορά τη σοβαρή έλλειψη αξιόπιστων και συγκρίσιμων δεδομένων σχετικά με τα αδικήματα της παράνομης διακίνησης μεταναστών και την ανταπόκριση της ποινικής δικαιοσύνης σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο, την ανάγκη περαιτέρω ευθυγράμμισης του ορισμού του αδικήματος και σαφέστερου ορισμού του ποινικού αδικήματος βάσει της νομοθεσίας της ΕΕ, ιδίως όσον αφορά το στοιχείο του οικονομικού οφέλους, τον προαιρετικό χαρακτήρα της εξαίρεσης από τις ποινικές κυρώσεις της συμπεριφοράς που αποσκοπεί στην παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας, τους διαφαινόμενους κινδύνους ποινικοποίησης και το αποτρεπτικό αποτέλεσμα της ισχύουσας νομοθεσίας.

- **Καταλληλότητα και απλούστευση του κανονιστικού πλαισίου**

Σύμφωνα με το πρόγραμμα της Επιτροπής για τη βελτίωση της καταλληλότητας και της αποδοτικότητας του κανονιστικού πλαισίου (REFIT), όλες οι πρωτοβουλίες που στοχεύουν στην αναθεώρηση υφιστάμενης νομοθεσίας της ΕΕ θα πρέπει να επιδιώκουν την απλούστευση και την επίτευξη των δεδηλωμένων στόχων πολιτικής με πιο αποδοτικό τρόπο, δηλαδή, με τη μείωση του περιττού κανονιστικού κόστους και της διοικητικής επιβάρυνσης στα κράτη μέλη. Η προτεινόμενη οδηγία αποσκοπεί στη βελτίωση της ικανότητας των κρατών μελών να αντιμετωπίζουν αποτελεσματικά την παράνομη διακίνηση μεταναστών, ιδίως σε σχέση με τις απειλές και τις τάσεις που έχουν αναδυθεί και εξελιχθεί τις τελευταίες δύο δεκαετίες από την έναρξη ισχύος της δέσμης μέτρων για τους υποβοηθητές.

Η πρόταση θα εναρμονίσει το νομικό τοπίο της ποινικοποίησης και της επιβολής κυρώσεων για την παράνομη διακίνηση μεταναστών σε όλα τα κράτη μέλη. Οι νέοι κανόνες αναμένεται να δημιουργήσουν μεγαλύτερη ασφάλεια δικαίου όσον αφορά τις ποινικοποιημένες συμπεριφορές και να προσαρμόσουν τις ποινές στη σοβαρότητα των αδικημάτων.

- **Θεμελιώδη δικαιώματα**

Η παρούσα πρόταση σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα και τηρεί τις αρχές που αναγνωρίζονται από τα άρθρα 2 και 6 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση και κατοχυρώνονται στον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης).

Διάφορα θεμελιώδη δικαιώματα και ελευθερίες που κατοχυρώνονται στον Χάρτη είναι σημαντικά στο πλαίσιο της καταπολέμησης της παράνομης διακίνησης μεταναστών. Σε αυτά περιλαμβάνονται το δικαίωμα σεβασμού της ανθρώπινης αξιοπρέπειας (άρθρο 1), το δικαίωμα στη ζωή και τη σωματική ακεραιότητα (άρθρα 2 και 3), η απαγόρευση των βασανιστηρίων και των απάνθρωπων ή εξευτελιστικών ποινών ή μεταχείρισης (άρθρο 4), το δικαίωμα στην προσωπική ελευθερία (άρθρο 6), ο σεβασμός της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής (άρθρο 7), το δικαίωμα στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα (άρθρο 8), το δικαίωμα ιδιοκτησίας (άρθρο 17), το δικαίωμα ασύλου (άρθρο 18), τα δικαιώματα του παιδιού (άρθρο 24), το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής και αμερόληπτου δικαστηρίου (άρθρο 47), το τεκμήριο αθωότητας και το δικαίωμα υπεράσπισης (άρθρο 48), οι αρχές της νομιμότητας και της αναλογικότητας αξιόποινων πράξεων και ποινών (άρθρο 49), καθώς και το δικαίωμα του προσώπου να μην δικάζεται ή να μην τιμωρείται ποινικά δύο φορές για την ίδια αξιόποινη πράξη (άρθρο 50).

Η παρούσα πρόταση οδηγίας, μέσω της συμπερίληψης διακεκριμένων ποινικών αδικημάτων, επιβαρυντικών και ελαφρυντικών περιστάσεων, του καθεστώτος κυρώσεων κατά νομικών προσώπων και της απαίτησης προληπτικών μέτρων, θα αυξήσει την αποτελεσματικότητα της αντιμετώπισης του εγκλήματος της παράνομης διακίνησης μεταναστών και θα εξασφαλίσει

αναλογική αντίδραση. Το γεγονός αυτό αυξάνει επίσης την προστασία όλων των σχετικών θεμελιωδών δικαιωμάτων των ενδιαφερόμενων υπηκόων τρίτων χωρών.

Οι διατάξεις που θεσπίζουν νέα αδικήματα ή κυρώσεις ή τροποποιούν τον ορισμό του εγκλήματος αναλύθηκαν διεξοδικά υπό το πρίσμα του δικαιώματος πραγματικής προσφυγής και αμερόληπτου δικαστηρίου, του τεκμηρίου αθωότητας και του δικαιώματος υπεράσπισης, των αρχών της νομιμότητας και της αναλογικότητας αξιόποινων πράξεων και ποινών, καθώς και του δικαιώματος να μην δικάζεται ή να μην τιμωρείται κανείς ποινικά δύο φορές για την ίδια αξιόποινη πράξη. Αναλύθηκαν επίσης υπό το πρίσμα του σεβασμού της ελευθερίας του συνέρχεσθαι και του συνεταιρίζεσθαι και του δικαιώματος στην οικογενειακή ζωή.

Η παρούσα οδηγία θα πρέπει να μεταφερθεί στο εθνικό δίκαιο με σεβασμό προς τα θεμελιώδη δικαιώματα. Ειδικότερα, τα κράτη μέλη θα πρέπει να διασφαλίσουν ότι η επιβολή ποινών τηρεί τις αρχές του Χάρτη, συμπεριλαμβανομένων της αρχής της μη αυτοενοχοποίησης, του δικαιώματος της σιωπής και της απαγόρευσης ένα πρόσωπο να δικάζεται ή να τιμωρείται ποινικά δύο φορές για την ίδια αξιόποινη πράξη. Τα κράτη μέλη θα πρέπει επίσης να διασφαλίζουν τον σεβασμό των δικονομικών δικαιωμάτων των υπόπτων ή των κατηγορουμένων στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών, όπως αυτά κατοχυρώνονται στις έξι ενωσιακές οδηγίες «δικονομικών δικαιωμάτων», δηλαδή στις οδηγίες 2010/64/ΕΕ³³, 2012/13/ΕΕ³⁴, 2013/48/ΕΕ³⁵, (ΕΕ) 2016/343³⁶, (ΕΕ) 2016/800³⁷ και (ΕΕ) 2016/1919³⁸ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου.

4. ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

Η παρούσα πρόταση έχει δημοσιονομικές επιπτώσεις για την Ένωση, ιδίως τους πρόσθετους ανθρώπινους πόρους που απαιτούνται για την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (4 ΠΙΑ) προκειμένου να διασφαλιστεί η στήριξη των κρατών μελών κατά τη μεταφορά στο εθνικό δίκαιο και την ορθή εφαρμογή της νομοθετικής δέσμης που περιλαμβάνει την παρούσα οδηγία και την πρόταση κανονισμού για την ενίσχυση της αστυνομικής συνεργασίας όσον αφορά την πρόληψη, τον εντοπισμό και τη διερεύνηση της παράνομης διακίνησης μεταναστών και της εμπορίας ανθρώπων, καθώς και για την ενίσχυση της στήριξης της Ευρωπόλ για την πρόληψη και την καταπολέμηση αυτών των εγκλημάτων.

³³ Οδηγία 2010/64/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Οκτωβρίου 2010, σχετικά με το δικαίωμα σε διερμηνεία και μετάφραση κατά την ποινική διαδικασία (ΕΕ L 280 της 26.10.2010, σ. 1).

³⁴ Οδηγία 2012/13/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2012, σχετικά με το δικαίωμα ενημέρωσης στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών (ΕΕ L 142 της 1.6.2012, σ. 1).

³⁵ Οδηγία 2013/48/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Οκτωβρίου 2013, σχετικά με το δικαίωμα πρόσβασης σε δικηγόρο στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας και διαδικασίας εκτέλεσης του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης, καθώς και σχετικά με το δικαίωμα ενημέρωσης τρίτου προσώπου σε περίπτωση στέρησης της ελευθερίας του και με το δικαίωμα επικοινωνίας με τρίτα πρόσωπα και με προζενικές αρχές κατά τη διάρκεια της στέρησης της ελευθερίας (ΕΕ L 294 της 6.11.2013, σ. 1).

³⁶ Οδηγία (ΕΕ) 2016/343 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 9ης Μαρτίου 2016, για την ενίσχυση ορισμένων πτυχών του τεκμηρίου αθωότητας και του δικαιώματος παράστασης του κατηγορουμένου στη δίκη του στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας (ΕΕ L 65 της 11.3.2016, σ. 1).

³⁷ Οδηγία (ΕΕ) 2016/800 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Μαΐου 2016, σχετικά με τις δικονομικές εγγυήσεις για τα παιδιά που είναι ύποπτοι ή κατηγορούμενοι στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών (ΕΕ L 132 της 21.5.2016, σ. 1).

³⁸ Οδηγία (ΕΕ) 2016/1919 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Οκτωβρίου 2016, σχετικά με τη δικαστική αρωγή για υπόπτους και κατηγορουμένους στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών και για καταζητούμενους σε διαδικασίες εκτέλεσης του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης (ΕΕ L 297 της 4.11.2016, σ. 1).

Το παράρτημα του νομοθετικού δημοσιονομικού δελτίου που συνοδεύει την παρούσα πρόταση και την πρόταση κανονισμού παρέχει περισσότερες λεπτομέρειες και αιτιολογεί τις ανάγκες αυτές.

5. ΛΟΙΠΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

- **Σχέδια εφαρμογής και ρυθμίσεις παρακολούθησης, αξιολόγησης και υποβολής εκθέσεων**

Σύμφωνα με την παρούσα πρόταση οδηγίας, τα κράτη μέλη υποχρεούνται να θέσουν σε ισχύ τις απαραίτητες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις για να συμμορφωθούν με αυτήν το αργότερο ένα έτος μετά την έναρξη ισχύος της και να κοινοποιήσουν στην Επιτροπή το κείμενο των εν λόγω διατάξεων. Οι αντίστοιχες εθνικές διατάξεις πρέπει να αναφέρονται ρητά στην παρούσα οδηγία.

- **Επεξηγηματικά έγγραφα (για οδηγίες)**

Δεν κρίνονται αναγκαία επεξηγηματικά έγγραφα σχετικά με τη μεταφορά.

- **Αναλυτική επεξήγηση των επιμέρους διατάξεων της πρότασης**

Άρθρο 1 – Αντικείμενο: η διάταξη αυτή καθορίζει το πεδίο εφαρμογής της προτεινόμενης οδηγίας, ιδίως ότι θεσπίζει ελάχιστους κανόνες σχετικά με τον ορισμό των ποινικών αδικημάτων και τις κυρώσεις για την υποβολή της παράνομης εισόδου, διέλευσης και διαμονής υπηκόων τρίτων χωρών στην Ένωση, καθώς και μέτρα για την καλύτερη πρόληψη και αντιμετώπισή της.

Άρθρο 2 – Ορισμοί: η διάταξη αυτή περιέχει ορισμούς των κύριων όρων που χρησιμοποιούνται στην οδηγία, δηλαδή «υπήκοος τρίτης χώρας», «ασυνόδευτος ανήλικος» και «νομικό πρόσωπο».

Άρθρο 3 – Ποινικά αδικήματα: η διάταξη αυτή ορίζει ότι η εκ προθέσεως παροχή βοήθειας σε υπήκοο τρίτης χώρας για είσοδο, διέλευση ή διαμονή στο έδαφος κράτους μέλους συνιστά ποινικό αδίκημα όταν υπάρχει πραγματικό ή υποσχόμενο οικονομικό ή υλικό όφελος, ή όταν το αδίκημα είναι πολύ πιθανό να προκαλέσει σοβαρή βλάβη σε ένα πρόσωπο. Η δημόσια υποκίνηση υπηκόων τρίτων χωρών, για παράδειγμα μέσω του διαδικτύου, να εισέλθουν, να διέλθουν ή να διαμείνουν αντικανονικά στην Ένωση θεωρείται επίσης αδίκημα. Η πρόταση επισημαίνει επίσης στις αιτιολογικές σκέψεις ότι σκοπός της οδηγίας δεν είναι η ποινική δίωξη των υπηκόων τρίτων χωρών λόγω της παράνομης διακίνησής τους. Επιπροσθέτως, οι αιτιολογικές σκέψεις διευκρινίζουν επίσης ότι σκοπός της παρούσας οδηγίας δεν είναι να ποινικοποιήσει ούτε τη βοήθεια που παρέχεται στα μέλη της οικογένειας ούτε την ανθρωπιστική βοήθεια ή την υποστήριξη βασικών ανθρωπίνων αναγκών που παρέχονται σε υπηκόους τρίτων χωρών σύμφωνα με τις νομικές υποχρεώσεις.

Άρθρο 4 – Διακεκριμένα ποινικά αδικήματα: η διάταξη αυτή ορίζει τα ποινικά αδικήματα που σχετίζονται με σοβαρότερες συμπεριφορές που αφορούν την υποβολή της παράνομης εισόδου, διέλευσης και διαμονής στην Ένωση, π.χ. όταν το αδίκημα διαπράττεται στο πλαίσιο εγκληματικής οργάνωσης, προκαλεί σοβαρή βλάβη ή θέτει σε κίνδυνο τη ζωή των εν λόγω υπηκόων τρίτων χωρών, διαπράττεται με χρήση σοβαρής βίας ή όταν οι μετανάστες που διακινούνται παράνομα είναι ιδιαίτερα ευάλωτοι, συμπεριλαμβανομένων των ασυνόδευτων ανηλίκων. Η υποβολή που προκαλεί τον θάνατο ενός ή περισσότερων υπηκόων τρίτων χωρών αποτελεί επίσης διακεκριμένο ποινικό αδίκημα.

Άρθρο 5 – Ηθική αυτουργία, υποβολή και συνέργεια, και απόπειρα: η διάταξη αυτή απαιτεί από τα κράτη μέλη να ποινικοποιήσουν τις μορφές συνέργειας, ηθικής αυτουργίας και απόπειρας διάπραξης των αδικημάτων που αναφέρονται στην παρούσα οδηγία.

Άρθρο 6 – Ποινές κατά φυσικών προσώπων: η διάταξη αυτή θεσπίζει ελάχιστους κανόνες σχετικά με τις ποινές για τα αδικήματα και τα διακεκριμένα αδικήματα που ορίζονται στην παρούσα οδηγία. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι τα αδικήματα αυτά τιμωρούνται με αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές ποινές. Το προτεινόμενο επίπεδο ποινών αντικατοπτρίζει τη σοβαρότητα των αδικημάτων: το κύριο ποινικό αδίκημα της υποβοήθησης θα πρέπει να τιμωρείται με ποινή φυλάκισης, το ανώτατο όριο της οποίας ανέρχεται σε τουλάχιστον τρία έτη· τα διακεκριμένα αδικήματα θα πρέπει να τιμωρούνται με ποινή φυλάκισης, το ανώτατο όριο της οποίας ανέρχεται σε τουλάχιστον δέκα έτη· τα σοβαρότερα διακεκριμένα αδικήματα, ιδίως εκείνα που προκαλούν τον θάνατο υπηκόων τρίτων χωρών, θα πρέπει να τιμωρούνται με ποινή φυλάκισης, το ανώτατο όριο της οποίας ανέρχεται σε τουλάχιστον δεκαπέντε έτη. Το προτεινόμενο άρθρο θεσπίζει επίσης τις πρόσθετες κυρώσεις ή τα πρόσθετα μέτρα που θα μπορούσαν να επιβληθούν σε καταδικασθέντα φυσικά πρόσωπα.

Άρθρο 7 – Ευθύνη νομικών προσώπων: η διάταξη αυτή περιέχει υποχρεώσεις για τη διασφάλιση της ευθύνης των νομικών προσώπων για αδικήματα που αναφέρονται στην παρούσα οδηγία, εφόσον τα αδικήματα αυτά διαπράττονται επ' ωφελεία τους. Η διάταξη αυτή προβλέπει επίσης ότι τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι τα νομικά πρόσωπα είναι δυνατόν να υπέχουν ευθύνη στην περίπτωση που η έλλειψη εποπτείας και ελέγχου κατέστησε δυνατή τη διάπραξη ποινικού αδικήματος επ' ωφελεία του νομικού προσώπου. Επιπλέον, η ευθύνη του νομικού προσώπου δεν θα πρέπει να αποκλείει την άσκηση ποινικής δίωξης κατά φυσικών προσώπων.

Άρθρο 8 – Κυρώσεις κατά νομικών προσώπων η διάταξη αυτή ορίζει τις κυρώσεις που ισχύουν για τα νομικά πρόσωπα τα οποία εμπλέκονται στα ποινικά αδικήματα που καλύπτει η παρούσα πρόταση. Οι κυρώσεις αυτές πρέπει να είναι ανάλογες προς τη σοβαρότητα του αδικήματος. Τα επιβαλλόμενα πρόστιμα θα πρέπει να κυμαίνονται από το 3 % του συνολικού παγκόσμιου κύκλου εργασιών για το βασικό ποινικό αδίκημα, έως το 5 % για τα διακεκριμένα αδικήματα και έως το 6 % για το διακεκριμένο ποινικό αδίκημα που προκαλεί τον θάνατο.

Άρθρο 9 – Επιβαρυντικές περιστάσεις: η διάταξη αυτή καθορίζει τις επιβαρυντικές περιστάσεις που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη από τις δικαστικές αρχές κατά την επιβολή κυρώσεων σε σχέση με τα αδικήματα που ορίζονται στην παρούσα οδηγία.

Άρθρο 10 – Ελαφρυντικές περιστάσεις η διάταξη αυτή καθορίζει τις ελαφρυντικές περιστάσεις που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη από τις δικαστικές αρχές κατά την επιβολή κυρώσεων σε σχέση με τα αδικήματα που ορίζονται στην παρούσα οδηγία.

Άρθρο 11 – Προθεσμίες παραγραφής ποινικών αδικημάτων: η διάταξη αυτή καθορίζει τις προθεσμίες παραγραφής ώστε να μπορούν οι αρμόδιες αρχές να διερευνούν, να διώκουν και να εκδικάζουν τα ποινικά αδικήματα που καλύπτει η παρούσα πρόταση, καθώς και να εκτελούν τις σχετικές κυρώσεις, για ικανό χρονικό διάστημα. Η παρούσα πρόταση ορίζει την ελάχιστη διάρκεια των προθεσμιών παραγραφής από επτά (κατά παρέκκλιση, από πέντε) έως δεκαπέντε έτη, ανάλογα με τη σοβαρότητα του αδικήματος.

Άρθρο 12 – Δικαιοδοσία: η διάταξη αυτή απαιτεί από τα κράτη μέλη να θεμελιώσουν δικαιοδοσία για τα ποινικά αδικήματα που ορίζονται στην παρούσα πρόταση. Κάθε κράτος μέλος θα πρέπει να θεμελιώσει τη δικαιοδοσία του για αδικήματα που διαπράττονται εν μέρει ή εξ ολοκλήρου στο έδαφός του ή διαπράττονται από υπήκοο ή άτομο με συνήθη διαμονή ή διαπράττονται σε πλοίο ή αεροσκάφος νηολογημένο στο έδαφός του ή προς όφελος νομικού προσώπου εγκατεστημένου ή δραστηριοποιούμενου στο έδαφός του. Η διάταξη ορίζει επίσης ότι τα κράτη μέλη θα πρέπει να θεμελιώνουν τη δικαιοδοσία τους για τις απόπειρες που είχαν ως αποτέλεσμα τον θάνατο των εν λόγω υπηκόων τρίτων χωρών.

Άρθρο 13 - Πρόληψη: η διάταξη αυτή απαιτεί από τα κράτη μέλη να λαμβάνουν προληπτικά μέτρα για τον περιορισμό της τέλεσης των αδικημάτων που ορίζονται στην παρούσα οδηγία, για παράδειγμα μέσω εκστρατειών ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης και εκπαιδευτικών προγραμμάτων.

Άρθρο 14 – Πόροι: η διάταξη αυτή αποσκοπεί στο να διασφαλίσει ότι οι εθνικές αρχές που εντοπίζουν, διερευνούν, διώκουν και εκδικάζουν ποινικά αδικήματα υποβοήθησης διαθέτουν τον επαρκή αριθμό ειδικευμένου προσωπικού και τους επαρκείς οικονομικούς, τεχνικούς και τεχνολογικούς πόρους που απαιτούνται για την αποτελεσματική εκτέλεση των καθηκόντων τους.

Άρθρο 15 — Κατάρτιση: η διάταξη αυτή απαιτεί από τα κράτη μέλη να παρέχουν εξειδικευμένη κατάρτιση στις αρμόδιες αρχές και στο προσωπικό τους και να διασφαλίζουν ότι υπάρχουν επαρκείς πόροι για τον σκοπό αυτό.

Άρθρο 16 – Ερευνητικά μέσα: η διάταξη αυτή έχει σκοπό να εξασφαλίσει ότι τα ερευνητικά μέσα που προβλέπονται στο εθνικό δίκαιο για την αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος ή άλλων υποθέσεων σοβαρών εγκλημάτων μπορούν να χρησιμοποιούνται και σε περιπτώσεις υποβοήθησης της αντικανονικής μετανάστευσης.

Άρθρο 17: Συλλογή δεδομένων και στατιστικά στοιχεία: η διάταξη αυτή αντιμετωπίζει την ανάγκη συστηματικής συλλογής πληροφοριών σχετικά με τις προσπάθειες για καταπολέμηση της υποβοήθησης της αντικανονικής μετανάστευσης και για παροχή στατιστικών δεδομένων σχετικά με το εν λόγω έγκλημα με σκοπό την ανάπτυξη τεκμηριωμένης πολιτικής σε επίπεδο ΕΕ. Απαιτεί από τα κράτη μέλη να συλλέγουν, να δημοσιεύουν και να διαβιβάζουν σχετικά στατιστικά δεδομένα στην Επιτροπή σε ετήσια βάση.

Άρθρο 18: Αντικατάσταση της οδηγίας 2002/90/ΕΚ του Συμβουλίου και της απόφασης-πλαισίου 2002/946/ΔΕΥ του Συμβουλίου: η διάταξη αυτή αντικαθιστά τις ισχύουσες διατάξεις στον τομέα της ποινικοποίησης της υποβοήθησης της παράνομης εισόδου, διέλευσης και διαμονής σε σχέση με τα κράτη μέλη που δεσμεύονται από την παρούσα οδηγία.

Άρθρο 19 – Μεταφορά στο εθνικό δίκαιο: η διάταξη αυτή ορίζει τους όρους μεταφοράς, ιδίως ότι τα κράτη μέλη πρέπει να μεταφέρουν την οδηγία στην εθνική έννομη τάξη εντός ενός έτους από την έναρξη ισχύος.

Πρόταση

ΟΔΗΓΙΑ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

για τη θέσπιση ελάχιστων κανόνων για την πρόληψη και την καταπολέμηση της υποβοήθησης της παράνομης εισόδου, διέλευσης και διαμονής στην Ένωση και για την αντικατάσταση της οδηγίας 2002/90/ΕΚ του Συμβουλίου και της απόφασης-πλαίσιο 2002/946/ΔΕΥ του Συμβουλίου

ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 83 παράγραφος 2,

Έχοντας υπόψη την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Μετά τη διαβίβαση του σχεδίου νομοθετικής πράξης στα εθνικά κοινοβούλια,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής¹,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής των Περιφερειών²,

Αποφασίζοντας σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Η υποβοήθηση της παράνομης εισόδου, διέλευσης και διαμονής στην Ένωση αποτελούν εγκληματικές δραστηριότητες που θέτουν την ανθρώπινη ζωή σε κίνδυνο και προσβάλλουν την αξιοπρέπεια των ανθρώπων με σκοπό την επίτευξη υψηλών κερδών, υπονομεύοντας τα θεμελιώδη δικαιώματα. Οι εν λόγω εγκληματικές δραστηριότητες συμβάλλουν στην αντικανονική μετανάστευση, υπονομεύοντας τους ενωσιακούς στόχους διαχείρισης της μετανάστευσης. Η διάπραξη τέτοιων εγκληματικών δραστηριοτήτων οφείλεται στην αυξανόμενη ζήτηση και στα υψηλά κέρδη που αποκομίζουν οι εγκληματικές οργανώσεις. Η πρόληψη και η καταπολέμηση των αδικημάτων αυτών εξακολουθεί να αποτελεί προτεραιότητα για την Ένωση.
- (2) Η οδηγία 2002/90/ΕΚ³ και η απόφαση-πλαίσιο 2002/946/ΔΕΥ του Συμβουλίου⁴ (στο εξής: δέσμη μέτρων για τους διακινητές) αποτελούν το νομικό πλαίσιο της Ένωσης για την καταπολέμηση της υποβοήθησης της παράνομης εισόδου, διέλευσης και διαμονής υπηκόων τρίτων χωρών. Θεσπίζει κοινό ορισμό των αδικημάτων της υποβοήθησης της παράνομης εισόδου, διέλευσης και διαμονής και θεσπίζει το ποινικό

¹ ΕΕ C της , σ. .

² ΕΕ C της , σ. .

³ Οδηγία 2002/90/ΕΚ του Συμβουλίου, της 28ης Νοεμβρίου 2002, για τον ορισμό της υποβοήθησης της παράνομης εισόδου, διέλευσης και διαμονής (ΕΕ L 328 της 5.12.2002, σ. 17., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2002/90/oj>).

⁴ Απόφαση-πλαίσιο 2002/946/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 28ης Νοεμβρίου 2002, για την ενίσχυση του ποινικού πλαισίου για την πρόληψη της υποβοήθησης της παράνομης εισόδου, διέλευσης και διαμονής (ΕΕ L 328 της 5.12.2002, σ. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_framw/2002/946/oj).

πλαίσιο για την επιβολή κυρώσεων για τα αδικήματα αυτά. Για να αντιμετωπιστούν οι εξελισσόμενες τάσεις και να ενισχυθεί περαιτέρω η αποτελεσματικότητα του ενωσιακού πλαισίου για την πρόληψη και την αντιμετώπιση αυτών των αδικημάτων, είναι αναγκαίο να επικαιροποιηθεί το υφιστάμενο νομικό πλαίσιο.

- (3) Στα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 9ης Φεβρουαρίου 2023 επιβεβαιώθηκε η ανάγκη να ενισχυθεί η δράση της Ένωσης για την πρόληψη της αντικανονικής μετανάστευσης και της απώλειας ανθρώπινων ζωών, ιδίως με την εντατικοποίηση της συνεργασίας με τις χώρες καταγωγής και διέλευσης και με την εξασφάλιση στενότερης συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών και με την Ευρωπόλ, τον Frontex και την Eurojust. Το ανανεωμένο σχέδιο δράσης κατά της παράνομης διακίνησης μεταναστών (2021-2025) καθορίζει την πολιτική αντιμετώπιση της παράνομης διακίνησης μεταναστών, ως ουσιαστικό μέρος της συνολικής προσέγγισης για τη μετανάστευση που ορίζεται στο νέο σύμφωνο για τη μετανάστευση και το άσυλο. Σ' αυτό καθορίζονται δράσεις σε τέσσερις τομείς προτεραιότητας: ενισχυμένη συνεργασία με τις χώρες-εταίρους και τους διεθνείς οργανισμούς· επιβολή κυρώσεων σε διακινητές μεταναστών και αποτροπή της εκμετάλλευσης των μεταναστών· ενίσχυση της συνεργασίας και στήριξη του έργου των αρχών επιβολής του νόμου και των δικαστικών αρχών· και διεύρυνση της βάσης γνώσεων.
- (4) Η υποβοήθηση της παράνομης εισόδου, διέλευσης και διαμονής είναι διεθνικό φαινόμενο και τα μέτρα που θεσπίζονται σε ενωσιακό και εθνικό επίπεδο θα πρέπει να αναγνωρίζουν τη διεθνή του διάσταση. Ως εκ τούτου, οι ενωσιακές και εθνικές δράσεις θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τις διεθνείς δεσμεύσεις της Ένωσης και των κρατών μελών της, μεταξύ άλλων σε σχέση με το πρωτόκολλο κατά της λαθραίας διακίνησης μεταναστών από τη γη, τη θάλασσα και τον αέρα, που συμπληρώνει τη σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά του διεθνικού οργανωμένου εγκλήματος, τη σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για το δικαίο της θάλασσας, τη διεθνή σύμβαση για την ασφάλεια της ανθρώπινης ζωής στη θάλασσα, τη διεθνή σύμβαση για τη ναυτική έρευνα και διάσωση, τη σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα του παιδιού, καθώς και το έργο του Γραφείου των Ηνωμένων Εθνών για τον Έλεγχο των Ναρκωτικών και την Πρόληψη του Εγκλήματος.
- (5) Λαμβανομένων υπόψη, αφενός, της εξέλιξης των δραστηριοτήτων που αποσκοπούν στην υποβοήθηση της παράνομης εισόδου, διέλευσης και διαμονής στην Ένωση και, αφετέρου, των νομικών υποχρεώσεων της Ένωσης και των κρατών μελών βάσει του διεθνούς δικαίου, ο ορισμός των ποινικών αδικημάτων θα πρέπει να εναρμονιστεί περαιτέρω σε όλα τα κράτη μέλη, ώστε να καλύπτει πληρέστερα τις σχετικές συμπεριφορές.
- (6) Σύμφωνα με τις αρχές της νομιμότητας και της αναλογικότητας του ποινικού δικαίου, και προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι εγκληματικές δραστηριότητες που θέτουν την ανθρώπινη ζωή σε κίνδυνο και προσβάλλουν την αξιοπρέπεια των ανθρώπων με σκοπό την αποκόμιση κερδών, είναι αναγκαίο να δοθεί ακριβής και λεπτομερής ορισμός των ποινικών αδικημάτων για την καταπολέμηση αυτών των εγκληματικών συμπεριφορών. Η υποβοήθηση παράνομης εισόδου, διέλευσης ή διαμονής στην Ένωση θα πρέπει να συνιστά ποινικό αδίκημα όταν υπάρχει σχέση με πραγματικό ή υποσχόμενο οικονομικό ή υλικό όφελος. Η συμπεριφορά αυτή θα πρέπει επίσης να ποινικοποιείται στην περίπτωση που είναι πολύ πιθανό να προκαλέσει σοβαρή βλάβη στους υπηκόους τρίτων χωρών εις βάρος των οποίων διαπράχθηκε το ποινικό αδίκημα ή σε οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο, ακόμη και αν δεν υπάρχει οικονομικό ή υλικό όφελος ή καμία υπόσχεση τέτοιου οφέλους. Είναι αναγκαίο να στοιχειοθετηθεί ποινικό αδίκημα προκειμένου να αποθαρρυνθεί ο τρόπος λειτουργίας των προσώπων

που υποκινούν δημοσίως, για παράδειγμα μέσω διαδικτύου, υπηκόους τρίτων χωρών να εισέλθουν, να διέλθουν ή να παραμείνουν στην Ένωση χωρίς άδεια. Η παροχή αντικειμενικών πληροφοριών ή συμβουλών σε υπηκόους τρίτων χωρών σχετικά με τους όρους νόμιμης εισόδου και διαμονής στην Ένωση και σχετικά με τη διεθνή προστασία δεν θα πρέπει να νοείται ως δημόσια υποκίνηση.

- (7) Είναι σκόπιμο να προβλεφθεί ποινική ευθύνη όταν υπάρχει σύνδεση με οικονομικό ή υλικό όφελος ή όταν οι μετανάστες είναι πολύ πιθανό να υποστούν σοβαρή βλάβη. Τα στοιχεία αυτά συνήθως δεν πληρούνται όσον αφορά τη βοήθεια μεταξύ των μελών της οικογένειας ή την παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας ή την υποστήριξη βασικών ανθρώπινων αναγκών. Οι υπήκοοι τρίτων χωρών δεν θα πρέπει να καθίστανται ποινικά υπεύθυνοι επειδή υπήρξαν θύματα τέτοιων ποινικών αδικημάτων. Επιπλέον, σκοπός της παρούσας οδηγίας δεν είναι να ποινικοποιήσει ούτε τη βοήθεια που παρέχεται στα μέλη της οικογένειας, αφενός, ούτε την ανθρωπιστική βοήθεια ή την υποστήριξη βασικών ανθρώπινων αναγκών που παρέχονται σε υπηκόους τρίτων χωρών σύμφωνα με τις νομικές υποχρεώσεις, αφετέρου.
- (8) Οι επιπτώσεις της υποβοήθησης της παράνομης εισόδου, διέλευσης και διαμονής εκτείνονται πέραν του κράτους μέλους παράνομης εισόδου. Οι ελάχιστοι κανόνες σχετικά με τον ορισμό των ποινικών αδικημάτων θα πρέπει να περιλαμβάνουν συμπεριφορές που λαμβάνουν χώρα στο έδαφος οποιουδήποτε κράτους μέλους, ώστε να επιτρέπεται σε κράτη μέλη άλλα από εκείνα της παράνομης εισόδου να αναλαμβάνουν δράση για τα αδικήματα αυτά, υπό την προϋπόθεση ότι τα οικεία κράτη μέλη θεμελιώνουν τη δικαιοδοσία τους για τα εν λόγω αδικήματα.
- (9) Είναι αναγκαίο να γίνει διάκριση μεταξύ του ποινικού αδικήματος της υποβοήθησης της παράνομης εισόδου, διέλευσης και διαμονής στην Ένωση και των διακεκριμένων ποινικών αδικημάτων που προκαλούν μεγαλύτερη βλάβη στα άτομα και στην κοινωνία. Τα επίπεδα των ποινών θα πρέπει να αντικατοπτρίζουν την οξύτερη ανησυχία της κοινωνίας όσον αφορά τις πιο σοβαρές και επιβλαβείς συμπεριφορές και, ως εκ τούτου, τα διακεκριμένα αδικήματα θα πρέπει να τιμωρούνται με αυστηρότερες ποινές.
- (10) Τα κράτη μέλη θα πρέπει να εφαρμόζουν την παρούσα οδηγία σύμφωνα και σε πλήρη συμμόρφωση με τη σύμβαση του 1951 για το καθεστώς των προσφύγων, όπως τροποποιήθηκε από το πρωτόκολλο της Νέας Υόρκης του 1967, τις υποχρεώσεις που σχετίζονται με την πρόσβαση σε διεθνή προστασία, ιδίως την αρχή της μη επαναπροώθησης, και τα θεμελιώδη δικαιώματα.
- (11) Οι ποινές για τα ποινικά αδικήματα θα πρέπει να είναι αποτελεσματικές, αποτρεπτικές και αναλογικές. Για τον σκοπό αυτό, θα πρέπει να καθοριστούν ελάχιστα όρια για τη μέγιστη ποινή φυλάκισης για τα φυσικά πρόσωπα. Τα παρεπόμενα μέτρα είναι συχνά αποτελεσματικά και, ως εκ τούτου, θα πρέπει να είναι διαθέσιμα και σε ποινικές διαδικασίες. Λαμβανομένου υπόψη του πιθανού κινδύνου για τη δημόσια τάξη και τη δημόσια ασφάλεια που ενδέχεται να ενέχουν, οι υπήκοοι τρίτων χωρών που διέπραξαν τα αδικήματα που ορίζονται στην παρούσα οδηγία θα πρέπει να υπόκεινται σε απόφαση επιστροφής σύμφωνα με την οδηγία 2008/115/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁵ ή σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο, όταν τα κράτη

⁵ Οδηγία 2008/115/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2008, σχετικά με τους κοινούς κανόνες και διαδικασίες στα κράτη μέλη για την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών (ΕΕ L 348 της 24.12.2008, σ. 98, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2008/115/oj>).

μέλη έχουν κάνει χρήση του άρθρου 2 παράγραφος 2 στοιχείο β) της εν λόγω οδηγίας, είτε αφού έχουν εκτίσει την ποινή φυλάκισης σε κράτος μέλος είτε με σκοπό την έκτιση της ποινής φυλάκισης ή μέρους αυτής σε τρίτη χώρα, με την επιφύλαξη ευνοϊκότερων διατάξεων που εφαρμόζονται δυνάμει του ενωσιακού ή του εθνικού δικαίου· επιπλέον, με την επιφύλαξη ευνοϊκότερων διατάξεων που εφαρμόζονται δυνάμει του ενωσιακού ή του εθνικού δικαίου, θα πρέπει να απαγορεύεται στους εν λόγω υπηκόους τρίτων χωρών να εισέρχονται εκ νέου στο έδαφος των κρατών μελών για κατάλληλο χρονικό διάστημα που καθορίζεται κατά περίπτωση, και το οποίο μπορεί να φτάσει τα 10 έτη στις σοβαρότερες περιπτώσεις. Τα παραπάνω δεν θίγουν τη διακριτική ευχέρεια των δικαστών ή των δικαστηρίων στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών να επιβάλλουν τις κατάλληλες κυρώσεις στις επιμέρους υποθέσεις.

- (12) Η αξιολόγηση της σοβαρότητας του αδικήματος θα πρέπει επίσης να επεκτείνεται στις απόπειρες διάπραξης του αδικήματος που δεν έχουν ως αποτέλεσμα την παράνομη είσοδο στην Ένωση. Οι απόπειρες που προκαλούν τον θάνατο ενός ή περισσότερων υπηκόων τρίτων χωρών θα πρέπει να τιμωρούνται με αυστηρότερες ποινές από άλλες απόπειρες. Ο καθορισμός ελάχιστων κανόνων σχετικά με το ανώτατο επίπεδο των ποινών σε ενωσιακό επίπεδο για τέτοιες απόπειρες είναι δικαιολογημένος και αναλογικός, λαμβανομένης υπόψη της διακρατικής διάστασης του αδικήματος και του γεγονότος ότι η απόπειρα διάπραξης του αδικήματος που οδηγεί στον θάνατο υπηκόων τρίτων χωρών έχει την ίδια βαρύτητα με το διαπραχθέν αδίκημα που οδήγησε σε θάνατο.
- (13) Όταν προβλέπεται από το εθνικό δίκαιο, τα νομικά πρόσωπα θα πρέπει να υπέχουν ποινική ευθύνη για την υποβοήθηση της παράνομης εισόδου, διέλευσης και διαμονής στην Ένωση. Τα κράτη μέλη των οποίων η εθνική νομοθεσία δεν προβλέπει την ποινική ευθύνη των νομικών προσώπων θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι τα συστήματα διοικητικών κυρώσεων τους προβλέπουν αποτελεσματικά, αποτρεπτικά και αναλογικά είδη και επίπεδα κυρώσεων, όπως ορίζονται στην παρούσα οδηγία, προκειμένου να επιτυγχάνονται οι στόχοι της. Θα πρέπει να συνοδεύονται από συμπληρωματικά μέτρα. Η οικονομική κατάσταση των νομικών προσώπων θα πρέπει να εξετάζεται προκειμένου να διασφαλίζεται η αποτρεπτικότητα της κύρωσης που επιβάλλεται με πρόστιμα ποινικού και μη ποινικού χαρακτήρα, λαμβανομένου υπόψη του παγκόσμιου κύκλου εργασιών των νομικών προσώπων.
- (14) Η αποτελεσματικότητα των κυρώσεων που επιβάλλονται στην πράξη θα πρέπει να ενισχυθεί με την πρόβλεψη επιβαρυντικών περιστάσεων οι οποίες να αντικατοπτρίζουν τη σοβαρότητα του ποινικού αδικήματος. Οι επιβαρυντικές περιστάσεις θα πρέπει να περιλαμβάνουν καταστάσεις που ευνοούν άλλες παράνομες δραστηριότητες, όπως η εκμετάλλευση, συμπεριλαμβανομένης της σεξουαλικής εκμετάλλευσης, η εργαλειοποίηση, η αποστέρηση εγγράφων ταυτότητας, και η συμμετοχή σε παράνομη απασχόληση.
- (15) Η προσέγγιση και η αποτελεσματικότητα των επιπέδων κυρώσεων που επιβάλλονται στην πράξη θα πρέπει επίσης να προωθείται με κοινές ελαφρυντικές περιστάσεις που αντικατοπτρίζουν τη συμβολή των φυσικών ή νομικών προσώπων τα οποία διέπραξαν ποινικό αδίκημα που αναφέρεται στην παρούσα οδηγία μέσω της συνεργασίας με τις αρμόδιες εθνικές αρχές για τη διερεύνηση ή τον εντοπισμό του εν λόγω αδικήματος.
- (16) Τα κράτη μέλη θα πρέπει να θεσπίσουν κανόνες σχετικά με τις προθεσμίες παραγραφής, ώστε να μπορούν να αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά τα ποινικά αδικήματα που αναφέρονται στην παρούσα οδηγία, με την επιφύλαξη των εθνικών

κανόνων που δεν ορίζουν προθεσμίες παραγραφής για την έρευνα, τη δίωξη και την επιβολή.

- (17) Για την αντιμετώπιση της υποβοήθησης της παράνομης εισόδου, διέλευσης και διαμονής στην Ένωση, είναι υψίστης σημασίας να διασφαλιστεί η αποτελεσματική κατάσχεση των προϊόντων του εγκλήματος, καθώς και των οργάνων που χρησιμοποιούνται για τη διάπραξη των ποινικών αδικημάτων, συμπεριλαμβανομένων, για παράδειγμα, σκαφών, κινητήρων και άλλων εξαρτημάτων σκαφών και οχημάτων. Για τον σκοπό αυτό, θα πρέπει να αξιοποιηθούν πλήρως οι ισχύουσες πράξεις για τη δέσμευση και τη δήμευση προϊόντων και οργάνων εγκλήματος, όπως η οδηγία 2014/42/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁶.
- (18) Λαμβανομένου υπόψη του διασυνοριακού χαρακτήρα των ποινικών αδικημάτων που αναφέρονται στην παρούσα οδηγία, της κινητικότητας των δραστών παράνομων συμπεριφορών και της δυνατότητας διασυνοριακών ερευνών, είναι αναγκαίο να θεσπιστούν κανόνες για τη θεμελίωση δικαιοδοσίας από τα κράτη μέλη προκειμένου να καταπολεμηθεί αποτελεσματικά η εν λόγω συμπεριφορά. Η παράνομη διέλευση ή διαμονή που λαμβάνει χώρα εν όλω ή εν μέρει στο έδαφος κράτους μέλους θα πρέπει να επιτρέπει σε κράτος μέλος διαφορετικό από το κράτος μέλος πρώτης παράνομης εισόδου να θεμελιώσει δικαιοδοσία. Η σοβαρότητα και ο διασυνοριακός χαρακτήρας των αδικημάτων που αναφέρονται στην παρούσα οδηγία απαιτούν να θεμελιώνεται δικαιοδοσία όχι μόνο για τα φυσικά πρόσωπα που είναι υπήκοοι του οικείου κράτους μέλους, αλλά και για τους υπηκόους τρίτων χωρών που έχουν τη συνήθη διαμονή τους στο έδαφός του. Η δικαιοδοσία επί νομικών προσώπων θα πρέπει να θεμελιώνεται όταν αυτά είναι εγκατεστημένα στο οικείο κράτος μέλος ή σε σχέση με οποιαδήποτε επιχειρηματική δραστηριότητα που ασκείται εν όλω ή εν μέρει στο έδαφός του. Για τους ίδιους λόγους, είναι αναγκαίο ένα κράτος μέλος να θεμελιώσει δικαιοδοσία για ποινικά αδικήματα που διαπράττονται επί πλοίων και αεροσκαφών που είναι νηολογημένα στο κράτος μέλος ή φέρουν τη σημαία του. Τα κράτη μέλη, συμπεριλαμβανομένων άλλων από το κράτος μέλος πρώτης παράνομης εισόδου, θα πρέπει να θεμελιώσουν δικαιοδοσία σε σχέση με τα ποινικά αδικήματα που αναφέρονται στην παρούσα οδηγία όταν αυτό έχει ως αποτέλεσμα την είσοδο, τη διέλευση ή τη διαμονή στο οικείο κράτος μέλος των υπηκόων τρίτων χωρών που υπήρξαν θύματα του αδικήματος.
- (19) Όταν παρέχεται συνδρομή σε υπήκοο τρίτης χώρας για να φτάσει στο έδαφος κράτους μέλους, τα οικεία κράτη μέλη μπορούν επίσης να θεμελιώσουν τη δικαιοδοσία τους όσον αφορά τις απόπειρες, ακόμη και αν ο υπήκοος τρίτης χώρας δεν εισέλθει στο έδαφός τους. Τα κράτη μέλη θα πρέπει τουλάχιστον να θεμελιώσουν τη δικαιοδοσία τους όσον αφορά την απόπειρα διάπραξης αδικήματος που προκάλεσε τον θάνατο υπηκόου τρίτης χώρας.
- (20) Όταν ένα ποινικό αδίκημα εμπίπτει στη δικαιοδοσία περισσότερων του ενός κρατών μελών, τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη θα πρέπει να συνεργάζονται για να καθορίσουν ποιο κράτος μέλος είναι το πλέον κατάλληλο για τη δίωξη. Όταν οι αρμόδιες αρχές των ενδιαφερόμενων κρατών μελών αποφασίζουν, κατόπιν συνεργασίας ή απευθείας

⁶

Οδηγία 2014/42/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 3ης Απριλίου 2014, σχετικά με τη δέσμευση και τη δήμευση οργάνων και προϊόντων εγκλήματος στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ L 127 της 29.4.2014, σ. 39, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2014/42/oj>).

διαβουλεύσεων δυνάμει της απόφασης-πλαισίου 2009/948/ΔΕΥ του Συμβουλίου⁷, να συγκεντρώσουν τις ποινικές διαδικασίες σε ένα μόνο κράτος μέλος μέσω της διαβίβασης ποινικών δικογραφιών, για την εν λόγω διαβίβαση θα πρέπει να εφαρμόζεται ο κανονισμός (ΕΕ).../... [προτεινόμενος κανονισμός για τη διαβίβαση ποινικών δικογραφιών]⁸. Για τον σκοπό αυτό, θα πρέπει να ληφθούν δεόντως υπόψη τα σχετικά κριτήρια του άρθρου 5 του εν λόγω κανονισμού. Η προτεραιότητα και η βαρύτητα των κριτηρίων αυτών θα πρέπει να βασίζονται στα πραγματικά περιστατικά και στην ουσία κάθε μεμονωμένης περίπτωσης.

- (21) Για την αντιμετώπιση της υποβοήθησης της παράνομης εισόδου, διέλευσης και διαμονής στην Ένωση, θα πρέπει να χρησιμοποιούνται μηχανισμοί τόσο ποινικής δικαιοσύνης όσο και πρόληψης. Η πρόληψη των ποινικών αδικημάτων που αναφέρονται στην παρούσα οδηγία αναμένεται να μετριάσει την ανάγκη αντιμετώπισης της ποινικής δικαιοσύνης και να έχει ευρύτερα οφέλη για τη μείωση του εγκλήματος. Τα μέτρα αυτά θα πρέπει να αποσκοπούν στην ευαισθητοποίηση του κοινού και να περιλαμβάνουν ενημερωτικές εκστρατείες, ερευνητικά και εκπαιδευτικά προγράμματα. Όλα αυτά θα πρέπει να πραγματοποιούνται σε συνεργασία με άλλα κράτη μέλη, σχετικούς οργανισμούς της Ένωσης και τρίτες χώρες.
- (22) Η έλλειψη πόρων και εξουσιών επιβολής του νόμου από τις εθνικές αρχές που εντοπίζουν, διερευνούν, διώκουν ή εκδικάζουν τα ποινικά αδικήματα που αναφέρονται στην παρούσα οδηγία δημιουργεί εμπόδια για την αποτελεσματική πρόληψη και τιμωρία των εν λόγω αδικημάτων. Ειδικότερα, η έλλειψη πόρων μπορεί να εμποδίζει τις αρχές να αναλαμβάνουν δράση ή να περιορίζει τα μέτρα επιβολής του νόμου, με αποτέλεσμα να δίνεται στους παραβάτες η ευκαιρία να διαφεύγουν την ευθύνη ή να τιμωρούνται με ποινή που δεν αντιστοιχεί στη σοβαρότητα του ποινικού αδικήματος. Ως εκ τούτου, θα πρέπει να καθοριστούν ελάχιστα κριτήρια σχετικά με τους πόρους και τις εξουσίες επιβολής του νόμου.
- (23) Η αποτελεσματική λειτουργία της αλυσίδας επιβολής του νόμου εξαρτάται από μια σειρά εξειδικευμένων δεξιοτήτων. Η πολυπλοκότητα των προκλήσεων που θέτει η υποβοήθηση της παράνομης εισόδου, διέλευσης και διαμονής στην Ένωση και η φύση των εν λόγω ποινικών αδικημάτων απαιτούν πολυτομεακή προσέγγιση, υψηλό επίπεδο νομικών γνώσεων, τεχνική εμπειρογνομοσύνη και οικονομική στήριξη, καθώς και υψηλό επίπεδο κατάρτισης και εξειδίκευσης εντός όλων των σχετικών αρμόδιων αρχών. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να παρέχουν κατάρτιση κατάλληλη για τα καθήκοντα όσων εντοπίζουν, διερευνούν, διώκουν ή εκδικάζουν ποινικά αδικήματα που αφορούν την υποβοήθηση της παράνομης εισόδου, διέλευσης και διαμονής στην Ένωση.
- (24) Για να διασφαλιστεί η επιτυχής επιβολή του νόμου, τα κράτη μέλη θα πρέπει να διαθέσουν αποτελεσματικά ερευνητικά εργαλεία για τα ποινικά αδικήματα που αναφέρονται στην παρούσα οδηγία, όπως αυτά που περιλαμβάνονται στο εθνικό τους δίκαιο για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος ή άλλων σοβαρών εγκλημάτων, συμπεριλαμβανομένης, για παράδειγμα, της παρακολούθησης επικοινωνιών, της μυστικής παρακολούθησης, συμπεριλαμβανομένης της ηλεκτρονικής επιτήρησης, της παρακολούθησης τραπεζικών λογαριασμών και άλλων

⁷ Απόφαση-πλαίσιο 2009/948/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 30ής Νοεμβρίου 2009, για την πρόληψη και τον διακανονισμό συγκρούσεων δικαιοδοσίας σε ποινικές υποθέσεις (ΕΕ L 328 της 15.12.2009, σ. 42, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_framw/2009/948/oj).

⁸ COM(2023) 185 final.

εργαλείων χρηματοοικονομικής έρευνας. Αυτά τα μέσα θα πρέπει να εφαρμόζονται σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας και με πλήρη σεβασμό του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο, η φύση και η βαρύτητα των υπό διερεύνηση ποινικών αδικημάτων θα πρέπει να δικαιολογούν τη χρήση των εν λόγω ερευνητικών μέσων. Θα πρέπει να γίνεται σεβαστό το δικαίωμα στην προστασία προσωπικών δεδομένων.

- (25) Το διαδικτυακό περιεχόμενο που συνιστά ή υποβοηθά ποινικό αδίκημα που αναφέρεται στην παρούσα οδηγία, ιδίως τη διαδικτυακή παροχή συνδρομής ή τη διαδικτυακή δημόσια υποκίνηση σε απαγορευμένη είσοδο, διέλευση και διαμονή στην ΕΕ, θα υπόκειται σε μέτρα σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) 2022/2065 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁹ όσον αφορά το παράνομο περιεχόμενο.
- (26) Για την αποτελεσματική αντιμετώπιση της υποβοήθησης της παράνομης εισόδου, διέλευσης και διαμονής στην Ένωση είναι απαραίτητο οι αρμόδιες αρχές των κρατών μελών να συλλέγουν ακριβή, συνεπή και συγκρίσιμα δεδομένα σχετικά με την κλίμακα και τις τάσεις των ποινικών αδικημάτων που αναφέρονται στην παρούσα οδηγία, τις προσπάθειες καταπολέμησής τους και τα αποτελέσματά τους. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να συλλέγουν και να αναφέρουν στην Επιτροπή σχετικά στατιστικά δεδομένα για τέτοια αδικήματα. Η Επιτροπή θα πρέπει να αξιολογεί και να δημοσιεύει τακτικά τα αποτελέσματα με βάση τα δεδομένα που διαβιβάζουν τα κράτη μέλη. Τα κράτη μέλη θα πρέπει επίσης να συλλέγουν και να διαδίδουν τακτικά στατιστικά δεδομένα και πληροφορίες σχετικά με την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας, ώστε να είναι δυνατή η παρακολούθηση της εφαρμογής της. Τα στατιστικά δεδομένα και πληροφορίες θα πρέπει να είναι συγκρίσιμα μεταξύ των κρατών μελών και να συλλέγονται βάσει κοινών ελάχιστων προτύπων.
- (27) Δεδομένου ότι ο στόχος της παρούσας οδηγίας, ήτοι η θέσπιση ελάχιστων κανόνων για την πρόληψη και την καταπολέμηση της υποβοήθησης της παράνομης εισόδου, διέλευσης και διαμονής στην Ένωση, δεν μπορούν να επιτευχθούν επαρκώς από τα κράτη μέλη, μπορούν όμως, λόγω της κλίμακας και των αποτελεσμάτων της προβλεπόμενης δράσης, να επιτευχθούν καλύτερα σε ενωσιακό επίπεδο, η Ένωση μπορεί να θεσπίσει μέτρα, σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας, η οποία προβλέπεται στο άρθρο 5 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας, που διατυπώνεται στο ίδιο άρθρο, η παρούσα οδηγία δεν υπερβαίνει τα απαιτούμενα για την επίτευξη αυτού του στόχου.
- (28) Η παρούσα οδηγία σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα και τηρεί τις αρχές που αναγνωρίζονται από τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ιδίως τον σεβασμό και την προστασία της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, το δικαίωμα στην ακεραιότητα του προσώπου, την απαγόρευση των βασανιστηρίων και των απάνθρωπων ή εξευτελιστικών ποινών ή μεταχείρισης, το δικαίωμα στην ελευθερία και την ασφάλεια, τα δικαιώματα του παιδιού, την ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι, το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής και αμερόληπτου δικαστηρίου, τις αρχές της νομιμότητας και της αναλογικότητας αξιόποινων πράξεων και ποινών,

⁹ Κανονισμός (ΕΕ) 2022/2065 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 19ης Οκτωβρίου 2022, σχετικά με την ενιαία αγορά ψηφιακών υπηρεσιών και την τροποποίηση της οδηγίας 2000/31/ΕΚ (πράξη για τις ψηφιακές υπηρεσίες) (ΕΕ L 277 της 27.10.2022, σ. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2065/oj>).

και την απαγόρευση να δικάζεται ένα πρόσωπο ή να τιμωρείται ποινικά δύο φορές για την ίδια αξιόποινη πράξη *bis in idem*.

- (29) Σκοπός της παρούσας οδηγίας είναι να τροποποιήσει και να επεκτείνει τις διατάξεις της οδηγίας 2002/90/EK και της απόφασης-πλαίσίου 2002/946/ΔΕΥ. Δεδομένου ότι οι τροποποιήσεις που πρέπει να επέλθουν είναι σημαντικές ως προς τη φύση τους, θα πρέπει, για περισσότερη σαφήνεια, να αντικατασταθεί η οδηγία 2002/90/EK και η απόφαση-πλαίσιο 2002/946/ΔΕΥ στο σύνολό τους όσον αφορά τα κράτη μέλη που δεσμεύονται από την παρούσα οδηγία.
- (30) Η παρούσα οδηγία δεν θίγει την εφαρμογή της οδηγίας 2004/38/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου¹⁰ και της συμφωνίας αποχώρησης του Ηνωμένου Βασιλείου¹¹.
- (31) Η Ιρλανδία συμμετέχει στην παρούσα οδηγία σύμφωνα με το άρθρο 5 παράγραφος 1 του πρωτοκόλλου αριθ. 19 σχετικά με το κεκτημένο του Σένγκεν το οποίο έχει ενσωματωθεί στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το οποίο προσαρτάται στη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και στη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και με το άρθρο 6 παράγραφος 2 της απόφασης 2002/192/EK του Συμβουλίου¹².
- (32) Σύμφωνα με τα άρθρα 1 και 2 του πρωτοκόλλου σχετικά με τη θέση της Δανίας, το οποίο προσαρτάται στη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και στη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Δανία δεν συμμετέχει στη θέσπιση του παρόντος κανονισμού και δεν δεσμεύεται από αυτόν ούτε υπόκειται στην εφαρμογή του. Δεδομένου ότι η παρούσα οδηγία αναπτύσσει περαιτέρω το κεκτημένο του Σένγκεν, η Δανία θα πρέπει να αποφασίσει, σύμφωνα με το άρθρο 4 του εν λόγω πρωτοκόλλου, εντός έξι μηνών αφότου το Συμβούλιο αποφασίσει επί της παρούσας οδηγίας, αν θα την εφαρμόσει στο εθνικό της δίκαιο.
- (33) Όσον αφορά την Ισλανδία και τη Νορβηγία, η παρούσα οδηγία αποτελεί ανάπτυξη των διατάξεων του κεκτημένου του Σένγκεν, κατά την έννοια της συμφωνίας που έχει συναφθεί από το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τη Δημοκρατία της Ισλανδίας και το Βασίλειο της Νορβηγίας για τη σύνδεση των δύο αυτών κρατών με την υλοποίηση, την εφαρμογή και την ανάπτυξη του κεκτημένου του Σένγκεν¹³, οι οποίες διατάξεις εμπίπτουν στους τομείς στους οποίους αναφέρεται το άρθρο 1 σημείο Α της απόφασης 1999/437/EK του Συμβουλίου¹⁴.

¹⁰ Οδηγία 2004/38/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, σχετικά με το δικαίωμα των πολιτών της Ένωσης και των μελών των οικογενειών τους να κυκλοφορούν και να διαμένουν ελεύθερα στην επικράτεια των κρατών μελών, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1612/68 και την κατάργηση των οδηγιών 64/221/ΕΟΚ, 68/360/ΕΟΚ, 72/194/ΕΟΚ, 73/148/ΕΟΚ, 75/34/ΕΟΚ, 75/35/ΕΟΚ, 90/364/ΕΟΚ, 90/365/ΕΟΚ και 93/96/ΕΟΚ (ΕΕ L 158 της 30.4.2004, σ. 77, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2004/38/oj>).

¹¹ Συμφωνία για την αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας από την Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας 2019/C 384 I/01 (ΕΕ C 384 I της 12.11.2019, σ. 1, ELI: [http://data.europa.eu/eli/treaty/withd_2019\(3\)/oj](http://data.europa.eu/eli/treaty/withd_2019(3)/oj)).

¹² Απόφαση 2002/192/EK του Συμβουλίου, της 28ης Φεβρουαρίου 2002, σχετικά με το αίτημα της Ιρλανδίας να συμμετέχει σε ορισμένες από τις διατάξεις του κεκτημένου του Σένγκεν (ΕΕ L 64 της 7.3.2002, σ. 20, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2002/192/oj>).

¹³ ΕΕ L 176 της 10.7.1999, σ. 36, ELI: [http://data.europa.eu/eli/agree_international/1999/439\(1\)/oj](http://data.europa.eu/eli/agree_international/1999/439(1)/oj).

¹⁴ Απόφαση 1999/437/EK του Συμβουλίου, της 17ης Μαΐου 1999, σχετικά με ορισμένες λεπτομέρειες εφαρμογής της συμφωνίας που έχει συναφθεί από το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τη Δημοκρατία της Ισλανδίας και το Βασίλειο της Νορβηγίας για τη σύνδεση των δύο αυτών κρατών, με

- (34) Όσον αφορά την Ελβετία, η παρούσα οδηγία συνιστά ανάπτυξη των διατάξεων του κεκτημένου του Σένγκεν, κατά την έννοια της συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας σχετικά με τη σύνδεση της Ελβετικής Συνομοσπονδίας προς την υλοποίηση, την εφαρμογή και την ανάπτυξη του κεκτημένου του Σένγκεν¹⁵, οι οποίες διατάξεις εμπίπτουν στους τομείς στους οποίους αναφέρεται το άρθρο 1 σημείο Α της απόφασης 1999/437/ΕΚ σε συνδυασμό με το άρθρο 3 της απόφασης 2008/146/ΕΚ του Συμβουλίου¹⁶.
- (35) Όσον αφορά το Λιχτενστάιν, η παρούσα οδηγία συνιστά ανάπτυξη των διατάξεων του κεκτημένου του Σένγκεν, κατά την έννοια του πρωτοκόλλου μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, της Ελβετικής Συνομοσπονδίας και του Πριγκιπάτου του Λιχτενστάιν για την προσχώρηση του Πριγκιπάτου του Λιχτενστάιν στη συμφωνία μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας σχετικά με τη σύνδεση της Ελβετικής Συνομοσπονδίας προς τη θέση σε ισχύ, την εφαρμογή και την ανάπτυξη του κεκτημένου του Σένγκεν¹⁷, οι οποίες διατάξεις εμπίπτουν στους τομείς που αναφέρονται στο άρθρο 1 σημείο Α της απόφασης 1999/437/ΕΚ, σε συνδυασμό με το άρθρο 3 της απόφασης 2011/350/ΕΕ του Συμβουλίου¹⁸.
- (36) Όσον αφορά την Κύπρο, τη Βουλγαρία και τη Ρουμανία, η παρούσα οδηγία συνιστά πράξη που βασίζεται στο κεκτημένο του Σένγκεν ή συνδέεται άλλως μ' αυτό, κατά την έννοια, αντιστοίχως, του άρθρου 3 παράγραφος 1 της πράξης προσχώρησης του 2003 και του άρθρου 4 παράγραφος 1 της πράξης προσχώρησης του 2005,

ΕΞΕΔΩΣΑΝ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΟΔΗΓΙΑ:

Άρθρο 1

Αντικείμενο

Η παρούσα οδηγία θεσπίζει ελάχιστους κανόνες σχετικά με τον ορισμό των ποινικών αδικημάτων και των κυρώσεων στον τομέα της υποβοήθησης της παράνομης εισόδου, διέλευσης και διαμονής υπηκόων τρίτων χωρών, καθώς και μέτρα για την πρόληψη και την καταπολέμηση της τέλεσης τέτοιων ποινικών αδικημάτων.

την υλοποίηση, την εφαρμογή και την ανάπτυξη του κεκτημένου του Σένγκεν (ΕΕ L 176 της 10.7.1999, σ. 31, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/1999/437/oj>).

¹⁵ ΕΕ L 53 της 27.2.2008, σ. 52.

¹⁶ Απόφαση 2011/350/ΕΕ του Συμβουλίου, της 7ης Μαρτίου 2011, για τη σύναψη, εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, του πρωτοκόλλου μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, της Ελβετικής Συνομοσπονδίας και του Πριγκιπάτου του Λιχτενστάιν για την προσχώρηση του Πριγκιπάτου του Λιχτενστάιν στη συμφωνία μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας σχετικά με τη σύνδεση της Ελβετικής Συνομοσπονδίας προς τη θέση σε ισχύ, την εφαρμογή και την ανάπτυξη του κεκτημένου του Σένγκεν, όσον αφορά την κατάργηση των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα και την κυκλοφορία των προσώπων (ΕΕ L 160 της 18.6.2011, σ. 19, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2011/350/oj>).

¹⁷ ΕΕ L 160 της 18.6.2011, σ. 21.

¹⁸ Απόφαση 2011/350/ΕΕ του Συμβουλίου, της 7ης Μαρτίου 2011, για τη σύναψη, εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, του πρωτοκόλλου μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, της Ελβετικής Συνομοσπονδίας και του Πριγκιπάτου του Λιχτενστάιν για την προσχώρηση του Πριγκιπάτου του Λιχτενστάιν στη συμφωνία μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας σχετικά με τη σύνδεση της Ελβετικής Συνομοσπονδίας προς τη θέση σε ισχύ, την εφαρμογή και την ανάπτυξη του κεκτημένου του Σένγκεν, όσον αφορά την κατάργηση των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα και την κυκλοφορία των προσώπων (ΕΕ L 160 της 18.6.2011, σ. 19, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2011/350/oj>).

Άρθρο 2

Ορισμοί

Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί:

1. «υπήκοος τρίτης χώρας»: κάθε πρόσωπο που δεν είναι πολίτης της Ένωσης κατά την έννοια του άρθρου 20 παράγραφος 1 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και δεν απολαμβάνει το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας βάσει του ενωσιακού δικαίου, όπως ορίζεται στο άρθρο 2 σημείο 5 του κανονισμού (ΕΕ) 2016/399 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου¹⁹.
2. «ασυνόδευτος ανήλικος»: υπήκοος τρίτης χώρας ηλικίας κάτω των 18 ετών που φτάνει στο έδαφος των κρατών μελών χωρίς να συνοδεύεται από ενήλικο υπεύθυνο για αυτόν σύμφωνα με το νόμο ή την πρακτική του οικείου κράτους μέλους, και εφόσον κανένας ενήλικος δεν ασκεί στην πράξη την επιμέλειά του· ο όρος καλύπτει επίσης τον ανήλικο που αφέθηκε ασυνόδευτος κατόπιν της εισόδου του στο έδαφος των κρατών μελών·
3. «νομικό πρόσωπο»: κάθε νομική οντότητα που έχει το καθεστώς αυτό βάσει του εφαρμοστέου εθνικού δικαίου, πλην κρατών ή δημοσίων φορέων κατά την άσκηση της κρατικής εξουσίας καθώς και διεθνών οργανισμών δημοσίου δικαίου.

Άρθρο 3

Ποινικά αδικήματα

1. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι η εκ προθέσεως παροχή συνδρομής σε υπήκοο τρίτης χώρας για να εισέλθει ή να διέλθει ή να διαμείνει στο έδαφος οποιουδήποτε κράτους μέλους κατά παράβαση της σχετικής ενωσιακής νομοθεσίας ή της νομοθεσίας του οικείου κράτους μέλους σχετικά με την είσοδο, τη διέλευση και τη διαμονή υπηκόων τρίτων χωρών συνιστά ποινικό αδίκημα όταν:
α) το πρόσωπο που προβαίνει στη συμπεριφορά ζητεί, λαμβάνει ή αποδέχεται, άμεσα ή έμμεσα, οικονομικό ή υλικό όφελος, ή υπόσχεσή του, ή προβαίνει στη συμπεριφορά προκειμένου να αποκομίσει τέτοιο όφελος· ή
β) υπάρχει μεγάλη πιθανότητα πρόκλησης σοβαρής βλάβης σε ένα πρόσωπο.
2. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι η δημόσια υποκίνηση υπηκόων τρίτης χώρας να εισέλθουν ή να διέλθουν ή να διαμείνουν στο έδαφος οποιουδήποτε κράτους μέλους κατά παράβαση της σχετικής ενωσιακής νομοθεσίας ή της νομοθεσίας του οικείου κράτους μέλους σχετικά με την είσοδο, τη διέλευση και τη διαμονή υπηκόων τρίτων χωρών συνιστά ποινικό αδίκημα.

Άρθρο 4

Διακεκριμένα ποινικά αδικήματα

Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι η συμπεριφορά που αναφέρεται στο άρθρο 3 συνιστά διακεκριμένο ποινικό αδίκημα όταν:

¹⁹ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 2016/399 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 9ης Μαρτίου 2016, περί κώδικα της Ένωσης σχετικά με το καθεστώς διέλευσης προσώπων από τα σύνορα (κώδικας συνόρων του Σένγκεν) (ΕΕ L 077 της 23.3.2016, σ. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2016/399/oj>).

α) το ποινικό αδίκημα διαπράχθηκε στο πλαίσιο εγκληματικής οργάνωσης κατά την έννοια της απόφασης-πλαίσιου 2008/841/ΔΕΥ του Συμβουλίου²⁰.

β) το ποινικό αδίκημα εκ προθέσεως ή από βαριά αμέλεια προκάλεσε σοβαρή βλάβη ή έθεσε σε κίνδυνο τη ζωή των υπηκόων τρίτων χωρών εις βάρος των οποίων διαπράχθηκε το ποινικό αδίκημα·

γ) το ποινικό αδίκημα διαπράχθηκε με χρήση σοβαρής βίας·

δ) οι υπήκοοι τρίτων χωρών εις βάρος των οποίων διαπράχθηκε το ποινικό αδίκημα ήταν ιδιαίτερα ευάλωτοι, συμπεριλαμβανομένων των ασυνόδευτων ανηλίκων·

ε) το ποινικό αδίκημα προκάλεσε τον θάνατο υπηκόων τρίτων χωρών εις βάρος των οποίων διαπράχθηκε το ποινικό αδίκημα.

Άρθρο 5

Ηθική αυτουργία, υποβοήθηση και συνέργεια, και απόπειρα

Κάθε κράτος μέλος διασφαλίζει ότι η ηθική αυτουργία, η υποβοήθηση και η συνέργεια, καθώς και η απόπειρα διάπραξης οποιουδήποτε από τα ποινικά αδικήματα που αναφέρονται στο άρθρο 3 παράγραφος 1 και στο άρθρο 4 τιμωρείται ως ποινικό αδίκημα.

Άρθρο 6

Ποινές κατά φυσικών προσώπων

1. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να διασφαλιστεί ότι τα ποινικά αδικήματα τα οποία αναφέρονται στα άρθρα 3, 4 και 5 τιμωρούνται με αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές ποινές.
2. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλίσουν ότι τα ποινικά αδικήματα που αναφέρονται στο άρθρο 3 τιμωρούνται με ποινή φυλάκισης το ανώτατο όριο της οποίας ανέρχεται τουλάχιστον σε τρία έτη.
3. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλίσουν ότι τα ποινικά αδικήματα που αναφέρονται στο άρθρο 4 στοιχεία α) έως δ) τιμωρούνται με ποινή φυλάκισης το ανώτατο όριο της οποίας ανέρχεται τουλάχιστον σε δέκα έτη.
4. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλίσουν ότι τα ποινικά αδικήματα που αναφέρονται στο άρθρο 4 στοιχείο ε), συμπεριλαμβανομένης της απόπειρας διάπραξης του ποινικού αδικήματος που αναφέρεται στην εν λόγω διάταξη, τιμωρούνται με ποινή φυλάκισης το ανώτατο όριο της οποίας ανέρχεται τουλάχιστον σε δεκαπέντε έτη.
5. Εκτός από τις ποινές που επιβάλλονται σύμφωνα με τις παραγράφους 1 έως 4, τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλίσουν ότι τα φυσικά πρόσωπα που έχουν καταδικαστεί για τη διάπραξη ενός από τα ποινικά αδικήματα που αναφέρονται στα άρθρα 3, 4 και 5 μπορούν να υπόκεινται σε ποινικές ή μη ποινικές κυρώσεις ή μέτρα που επιβάλλονται από αρμόδια αρχή, μεταξύ των οποίων:
 - α) ανάκληση αδειών ή εγκρίσεων για την άσκηση δραστηριοτήτων που είχαν ως αποτέλεσμα τη διάπραξη του αδικήματος, ή απαγόρευση άσκησης, άμεσα ή μέσω

²⁰ Απόφαση-πλαίσιο 2008/841/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 24ης Οκτωβρίου 2008, για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος (ΕΕ L 300 της 11.11.2008, σ. 42, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_framw/2008/841/oj).

ενδιάμεσου φορέα, της επαγγελματικής δραστηριότητας κατά την άσκηση της οποίας διαπράχθηκε το αδίκημα·

β) επιστροφή, μετά την εκτέλεση της ποινής σε κράτος μέλος ή για την εκτέλεση της επιβληθείσας ποινής ή μέρους αυτής, στην τρίτη χώρα επιστροφής, με την επιφύλαξη ευνοϊκότερων διατάξεων που ενδέχεται να εφαρμόζονται δυνάμει του ενωσιακού ή του εθνικού δικαίου·

γ) απαγόρευση εισόδου και διαμονής στο έδαφος των κρατών μελών για κατάλληλη περίοδο κατ' ανώτατο όριο 10 ετών, με την επιφύλαξη ευνοϊκότερων διατάξεων που ενδέχεται να εφαρμόζονται δυνάμει του ενωσιακού ή του εθνικού δικαίου·

δ) αποκλεισμοί από την πρόσβαση σε δημόσια χρηματοδότηση, μεταξύ άλλων και σε διαγωνισμούς, επιχορηγήσεις και συμβάσεις παραχώρησης·

ε) πρόστιμα·

στ) δέσμευση και δήμευση των προϊόντων του αδικήματος και των οργάνων που χρησιμοποιήθηκαν για τη διάπραξη του αδικήματος, σύμφωνα με την οδηγία 2014/42/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου²¹.

Άρθρο 7

Ευθύνη νομικών προσώπων

1. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να εξασφαλίσουν ότι τα νομικά πρόσωπα μπορούν να υπέχουν ευθύνη για τα ποινικά αδικήματα που αναφέρονται στα άρθρα 3, 4 και 5 τα οποία διαπράττονται προς όφελός τους από οποιοδήποτε πρόσωπο, είτε ενεργεί ατομικά είτε ως μέλος οργάνου του νομικού προσώπου, το οποίο κατέχει ιθύνουσα θέση εντός του νομικού προσώπου, με βάση:
 - α) εξουσία εκπροσώπησης του νομικού προσώπου·
 - β) εξουσία λήψης αποφάσεων εξ ονόματος του νομικού προσώπου·
 - γ) εξουσία άσκησης ελέγχου εντός του νομικού προσώπου.
2. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν επίσης τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλίσουν ότι τα νομικά πρόσωπα υπέχουν ευθύνη όταν η έλλειψη εποπτείας ή ελέγχου από πρόσωπο που αναφέρεται στην παράγραφο 1 κατέστησε δυνατή την τέλεση των ποινικών αδικημάτων που αναφέρονται στα άρθρα 3, 4 και 5 προς όφελος του εν λόγω νομικού προσώπου από πρόσωπο που τελεί υπό την εξουσία του.
3. Η ευθύνη νομικών προσώπων βάσει των παραγράφων 1 και 2 δεν αποκλείει ποινική δίωξη κατά φυσικών προσώπων που είναι δράστες, ηθικοί αυτουργοί ή συνεργοί στα ποινικά αδικήματα που αναφέρονται στα άρθρα 3, 4 και 5.

²¹ Οδηγία 2014/42/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 3ης Απριλίου 2014, σχετικά με τη δέσμευση και τη δήμευση οργάνων και προϊόντων εγκλήματος στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ L 127 της 29.4.2014, σ. 39, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2014/42/oj>).

Άρθρο 8

Κυρώσεις κατά νομικών προσώπων

1. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να διασφαλιστεί ότι το νομικό πρόσωπο το οποίο υπέχει ευθύνη κατά την έννοια του άρθρου 7 υπόκειται σε αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές κυρώσεις.
2. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να διασφαλιστεί ότι στις κυρώσεις ή τα μέτρα για τα νομικά πρόσωπα που υπέχουν ευθύνη κατά την έννοια του άρθρου 7 για τα ποινικά αδικήματα τα οποία αναφέρονται στα άρθρα 3, 4 και 5 μπορεί να περιλαμβάνονται τα εξής:
 - α) πρόστιμα ποινικού ή μη ποινικού χαρακτήρα·
 - β) αποκλεισμός από δημόσιες παροχές, ενισχύσεις ή επιδοτήσεις·
 - γ) προσωρινός ή μόνιμος αποκλεισμός από την πρόσβαση σε δημόσια χρηματοδότηση, συμπεριλαμβανομένων διαγωνισμών, επιχορηγήσεων και συμβάσεων παραχώρησης·
 - δ) μέτρα προσωρινής ή οριστικής απαγόρευσης της άσκησης εμπορικής δραστηριότητας·
 - ε) υπαγωγή σε δικαστική εποπτεία·
 - στ) δικαστική εκκαθάριση·
 - ζ) προσωρινό ή οριστικό κλείσιμο εγκαταστάσεων που χρησιμοποιήθηκαν για τη διάπραξη του ποινικού αδικήματος·
 - η) ανάκληση αδειών και εγκρίσεων για την άσκηση δραστηριοτήτων που κατέληξαν στη διάπραξη του ποινικού αδικήματος·
 - θ) δέσμευση και δήμευση των προϊόντων του αδικήματος και των οργάνων που χρησιμοποιήθηκαν για τη διάπραξη του αδικήματος, σύμφωνα με την οδηγία 2014/42/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου²².
3. Το ύψος των ποινικών ή μη ποινικών προστίμων είναι ανάλογο προς τη σοβαρότητα της συμπεριφοράς και προς τις ατομικές, οικονομικές και άλλες περιστάσεις του οικείου νομικού προσώπου. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για να εξασφαλίσουν ότι το μέγιστο επίπεδο των προστίμων αυτών δεν είναι μικρότερο από:
 - α) το 3 % του συνολικού παγκόσμιου κύκλου εργασιών του νομικού προσώπου, είτε κατά το οικονομικό έτος που προηγείται εκείνου κατά το οποίο διαπράχθηκε το ποινικό αδίκημα, είτε κατά το οικονομικό έτος που προηγείται της απόφασης επιβολής προστίμου, για τα ποινικά αδικήματα που αναφέρονται στο άρθρο 3·
 - β) το 5 % του συνολικού παγκόσμιου κύκλου εργασιών του νομικού προσώπου, είτε κατά το οικονομικό έτος που προηγείται εκείνου κατά το οποίο διαπράχθηκε το ποινικό αδίκημα, είτε κατά το οικονομικό έτος που προηγείται της απόφασης επιβολής προστίμου, για τα ποινικά αδικήματα που αναφέρονται στο άρθρο 4 στοιχεία α) έως δ)·

²²

Οδηγία 2014/42/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 3ης Απριλίου 2014, σχετικά με τη δέσμευση και τη δήμευση οργάνων και προϊόντων εγκλήματος στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ L 127 της 29.4.2014, σ. 39, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2014/42/oj>).

γ) το 6 % του συνολικού παγκόσμιου κύκλου εργασιών του νομικού προσώπου, είτε κατά το οικονομικό έτος που προηγείται εκείνου κατά το οποίο διαπράχθηκε το ποινικό αδίκημα, είτε κατά το οικονομικό έτος που προηγείται της απόφασης επιβολής προστίμου, για τα ποινικά αδικήματα που αναφέρονται στο άρθρο 4 στοιχείο ε).

4. Κατά την πρόβλεψη ποινικών ή μη ποινικών προστίμων σύμφωνα με την παράγραφο 3, τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέπουν κανόνες που εφαρμόζονται σε περιπτώσεις στις οποίες δεν είναι δυνατόν να καθοριστεί το ποσό του προστίμου με βάση τον συνολικό παγκόσμιο κύκλο εργασιών του νομικού προσώπου κατά το οικονομικό έτος που προηγείται εκείνου κατά το οποίο διαπράχθηκε το ποινικό αδίκημα ή κατά το οικονομικό έτος που προηγείται της απόφασης επιβολής προστίμου.

Άρθρο 9

Επιβαρυντικές περιστάσεις

Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να διασφαλίζουν ότι οι παρακάτω περιστάσεις μπορεί να θεωρούνται επιβαρυντικές περιστάσεις σε σχέση με τα ποινικά αδικήματα που αναφέρονται στα άρθρα 3, 4 και 5:

- α) το ποινικό αδίκημα διαπράχθηκε από δημόσιο υπάλληλο κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του·
- β) το ποινικό αδίκημα συνεπαγόταν ή είχε ως αποτέλεσμα τη συμμετοχή υπηκόων τρίτων χωρών εις βάρος των οποίων διαπράχθηκε το ποινικό αδίκημα σε παράνομη απασχόληση, όπως αναφέρεται στην οδηγία 2009/52/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου²³·
- γ) ο δράστης έχει προηγουμένως καταδικαστεί αμετάκλητα για ποινικά αδικήματα της ίδιας φύσης σύμφωνα με τα άρθρα 3, 4 ή 5·
- δ) το ποινικό αδίκημα συνεπαγόταν ή είχε ως αποτέλεσμα την εκμετάλλευση ή την εργαλειοποίηση υπηκόου τρίτης χώρας εις βάρος του οποίου διαπράχθηκε το ποινικό αδίκημα·
- ε) αποστέρηση των εγγράφων ταυτότητας ή των ταξιδιωτικών εγγράφων των υπηκόων τρίτων χωρών εις βάρος των οποίων διαπράχθηκε το ποινικό αδίκημα·
- στ) το ποινικό αδίκημα διαπράχθηκε με τη χρήση πυροβόλου όπλου.

Άρθρο 10

Ελαφρυντικές περιστάσεις

Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλίσουν ότι, σε σχέση με τα ποινικά αδικήματα που αναφέρονται στα άρθρα 3, 4 και 5, μπορεί να θεωρηθεί ελαφρυντική περίπτωση το γεγονός ότι ο δράστης παρέχει στις αρμόδιες αρχές πληροφορίες τις οποίες δεν θα μπορούσαν να αποκτήσουν διαφορετικά, βοηθώντας τες:

²³ Οδηγία 2009/52/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 18ης Ιουνίου 2009 σχετικά με την επιβολή ελάχιστων προτύπων όσον αφορά τις κυρώσεις και τα μέτρα κατά των εργοδοτών που απασχολούν παράνομα διαμένοντες υπηκόους τρίτων χωρών (EE L 168 της 30.6.2009, σ. 24, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2009/52/oj>).

- α) να ταυτοποιήσουν ή να προσαγάγουν ενώπιον της δικαιοσύνης τους υπόλοιπους δράστες· ή
- β) να βρουν αποδεικτικά στοιχεία.

Άρθρο 11

Προθεσμίες παραγραφής ποινικών αδικημάτων

1. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για τη θέσπιση προθεσμίας παραγραφής η οποία να καθιστά δυνατή την αποτελεσματική διερεύνηση και τη δίωξη των ποινικών αδικημάτων που αναφέρονται στα άρθρα 3, 4 και 5 και την αποτελεσματική δίκη και λήψη δικαστικής απόφασης για επαρκές χρονικό διάστημα ύστερα από την τέλεση των εν λόγω ποινικών αδικημάτων.
2. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα ώστε να καταστεί δυνατή η έρευνα, δίωξη, δίκη και λήψη δικαστικής απόφασης:
 - α) για τα ποινικά αδικήματα που αναφέρονται στο άρθρο 3, για περίοδο τουλάχιστον επτά ετών από τον χρόνο τέλεσης του ποινικού αδικήματος,
 - β) για τα ποινικά αδικήματα που αναφέρονται στο άρθρο 4 στοιχεία α) έως δ), για περίοδο τουλάχιστον δέκα ετών από τον χρόνο τέλεσης του ποινικού αδικήματος,
 - γ) για τα ποινικά αδικήματα που αναφέρονται στο άρθρο 4 στοιχείο ε), συμπεριλαμβανομένης της απόπειρας διάπραξης του αδικήματος που αναφέρεται στο άρθρο 4 στοιχείο ε), για περίοδο τουλάχιστον δεκαπέντε ετών από τον χρόνο τέλεσης του ποινικού αδικήματος.
3. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για να καταστήσουν δυνατή την εκτέλεση:
 - α) ποινής φυλάκισης σε περίπτωση ποινικού αδικήματος, η οποία επιβάλλεται μετά από οριστική καταδίκη για ποινικό αδίκημα που αναφέρεται στο άρθρο 3, για τουλάχιστον επτά έτη από την ημερομηνία της οριστικής καταδίκης·
 - β) ποινής φυλάκισης σε περίπτωση ποινικού αδικήματος, η οποία επιβάλλεται μετά από οριστική καταδίκη για ποινικό αδίκημα που αναφέρεται στο άρθρο 4 στοιχεία α) έως δ), για τουλάχιστον δέκα έτη από την ημερομηνία της οριστικής καταδίκης·
 - γ) ποινής φυλάκισης σε περίπτωση ποινικού αδικήματος, η οποία επιβάλλεται μετά από οριστική καταδίκη για ποινικό αδίκημα που αναφέρεται στο άρθρο 4 στοιχείο ε), συμπεριλαμβανομένης της απόπειρας διάπραξης του ποινικού αδικήματος που αναφέρεται στο άρθρο 4 στοιχείο ε), για τουλάχιστον δεκαπέντε έτη από την ημερομηνία της οριστικής καταδίκης·
4. Κατά παρέκκλιση από τις παραγράφους 2 και 3, τα κράτη μέλη μπορούν να θεσπίσουν συντομότερη προθεσμία παραγραφής, υπό την προϋπόθεση ότι η προθεσμία αυτή μπορεί να διακοπεί ή να ανασταλεί σε περίπτωση συγκεκριμένων πράξεων. Η προθεσμία αυτή δεν μπορεί να είναι μικρότερη από:
 - α) πέντε έτη για τα ποινικά αδικήματα που αναφέρονται στο άρθρο 3·
 - β) οκτώ έτη για τα ποινικά αδικήματα που αναφέρονται στο άρθρο 4 στοιχεία α) έως δ)·
 - γ) δέκα έτη για τα ποινικά αδικήματα που αναφέρονται στο άρθρο 4 στοιχείο ε), συμπεριλαμβανομένης της απόπειρας διάπραξης του ποινικού αδικήματος που αναφέρεται στο άρθρο 4 στοιχείο ε).

Άρθρο 12

Δικαιοδοσία

1. Κάθε κράτος μέλος θεμελιώνει τη δικαιοδοσία του για ποινικό αδίκημα που αναφέρεται στα άρθρα 3, 4 και 5 όταν το ποινικό αδίκημα:
 - α) διαπράττεται, εξ ολοκλήρου ή εν μέρει, στο έδαφός του·
 - β) διαπράττεται από υπήκοό του ή υπήκοο τρίτης χώρας που έχει τη συνήθη διαμονή του στο έδαφός του·
 - γ) διαπράττεται προς όφελος νομικού προσώπου
 - i) που είναι εγκατεστημένο στο έδαφός του·
 - ii) αναφορικά με κάθε δραστηριότητα που ασκείται εν όλω ή εν μέρει στο έδαφός του·
 - δ) διαπράττεται επί σκάφους ή αεροσκάφους εγγεγραμμένου στο νηολόγιό του ή υπό τη σημαία του·
 - ε) έχει ως αποτέλεσμα την είσοδο, τη διέλευση ή τη διαμονή στο έδαφος του εν λόγω κράτους μέλους υπηκόων τρίτων χωρών εις βάρος των οποίων διαπράχθηκε το ποινικό αδίκημα.
2. Τα κράτη μέλη θεμελιώνουν δικαιοδοσία για απόπειρες διάπραξης ποινικού αδικήματος που αναφέρεται στο άρθρο 4 στοιχείο ε), όταν η συμπεριφορά θα συνιστούσε ποινικό αδίκημα για το οποίο θα είχε θεμελιωθεί δικαιοδοσία σύμφωνα με την παράγραφο 1.
3. Για τη δίωξη των ποινικών αδικημάτων που αναφέρονται στα άρθρα 3, 4 και 5 τα οποία διαπράττονται εκτός του εδάφους κράτους μέλους, κάθε κράτος μέλος λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα για να εξασφαλίσει ότι η δικαιοδοσία του δεν υπόκειται σε καμία από τις ακόλουθες προϋποθέσεις:
 - α) οι πράξεις να συνιστούν ποινικά αδικήματα στον τόπο που διαπράχθηκαν,
 - β) η ποινική δίωξη να μπορεί να ασκηθεί μόνο κατόπιν διαβίβασης πληροφοριών από το κράτος του τόπου όπου διαπράχθηκε το ποινικό αδίκημα.
4. Όταν ένα ποινικό αδίκημα που αναφέρεται στα άρθρα 3, 4 και 5 εμπίπτει στη δικαιοδοσία περισσότερων του ενός κρατών μελών, αυτά τα κράτη μέλη συνεργάζονται για να καθορίσουν ποιο κράτος μέλος πρέπει να ασκήσει ποινική δίωξη. Κατά περίπτωση και σύμφωνα με το άρθρο 12 της απόφασης-πλαίσιου 2009/948/ΔΕΥ, το ζήτημα παραπέμπεται στην Eurojust.

Άρθρο 13

Πρόληψη

1. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα, όπως εκστρατείες ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης, και ερευνητικά και εκπαιδευτικά προγράμματα, με στόχο την ευαισθητοποίηση του κοινού και τη μείωση της τέλεσης των ποινικών αδικημάτων που αναφέρονται στα άρθρα 3, 4 και 5.
2. Κατά περίπτωση, τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για την εκτέλεση των δραστηριοτήτων που αναφέρονται στην παράγραφο 1 σε συνεργασία με άλλα κράτη μέλη, σχετικούς οργανισμούς της Ένωσης και τρίτες χώρες.

Άρθρο 14

Πόροι

Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι οι εθνικές αρχές που είναι αρμόδιες για τον εντοπισμό, τη διερεύνηση, τη δίωξη ή την εκδίκαση των ποινικών αδικημάτων που αναφέρονται στα άρθρα 3, 4 και 5 διαθέτουν επαρκή αριθμό ειδικευμένου προσωπικού και επαρκείς οικονομικούς, τεχνικούς και τεχνολογικούς πόρους, όπως απαιτείται για την αποτελεσματική εκτέλεση των καθηκόντων τους σε σχέση με την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας.

Άρθρο 15

Κατάρτιση

1. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλίσουν επαρκείς πόρους και την παροχή εξειδικευμένης κατάρτισης σε τακτά χρονικά διαστήματα στα μέλη των αρχών επιβολής του νόμου, στο δικαστικό σώμα και στο προσωπικό των αρχών που είναι επιφορτισμένες με ποινικές έρευνες και διαδικασίες για τα ποινικά αδικήματα που αναφέρονται στα άρθρα 3, 4 και 5.
2. Με την επιφύλαξη της ανεξαρτησίας της δικαιοσύνης, τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για να εξασφαλίσουν την παροχή ειδικής τακτικής κατάρτισης στους δικαστές, τους εισαγγελείς, το προσωπικό επιβολής του νόμου, το δικαστικό προσωπικό και το προσωπικό των αρμόδιων αρχών που συμμετέχουν σε ποινικές διαδικασίες και έρευνες σε σχέση με τους στόχους της παρούσας οδηγίας.

Άρθρο 16

Ερευνητικά μέσα

Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να διασφαλιστεί ότι διατίθενται αποτελεσματικά και αναλογικά ερευνητικά εργαλεία για τη διερεύνηση και τη δίωξη των ποινικών αδικημάτων τα οποία αναφέρονται στα άρθρα 3, 4 και 5. Κατά περίπτωση, τα εργαλεία αυτά περιλαμβάνουν ειδικά ερευνητικά εργαλεία, όπως αυτά που χρησιμοποιούνται για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος ή άλλων σοβαρών εγκλημάτων.

Άρθρο 17

Συλλογή δεδομένων και στατιστικά στοιχεία

1. Τα κράτη μέλη συλλέγουν στατιστικά στοιχεία αναλυτικά ανά είδος ποινικού αδικήματος που αναφέρεται στα άρθρα 3, 4 και 5.
2. Τα στατιστικά στοιχεία που αναφέρονται στην παράγραφο 1 περιλαμβάνουν τουλάχιστον τα ακόλουθα:
 - α) τον αριθμό των υπηκόων τρίτων χωρών εις βάρος των οποίων διαπράχθηκε το ποινικό αδίκημα, αναλυτικά κατά υπηκοότητα, φύλο και ηλικία (παιδί/ενήλικος)·
 - β) τη μέση διάρκεια των ποινικών ερευνών των υποθέσεων·
 - γ) τον αριθμό των φυσικών προσώπων που διώχθηκαν για τα ποινικά αδικήματα που αναφέρονται στην παρούσα οδηγία, αναλυτικά ανά φύλο και ιθαγένεια·
 - δ) τον αριθμό των νομικών προσώπων που διώχθηκαν για τα ποινικά αδικήματα που αναφέρονται στην παρούσα οδηγία, αναλυτικά ανά τόπο εγκατάστασης·

ε) τον αριθμό των αποφάσεων των εισαγγελικών αρχών, αναλυτικά ανά είδος απόφασης (για την άσκηση ή τη μη άσκηση δίωξης)·

στ) τον αριθμό των τελεσίδικων δικαστικών αποφάσεων, αναλυτικά ανά είδος απόφασης (καταδίκη, απαλλαγή, απόρριψη επί της ουσίας ή όχι, συμπεριλαμβανομένων των εξωδικαστικών λύσεων)·

ζ) τον αριθμό των φυσικών προσώπων που έχουν καταδικαστεί για τα ποινικά αδικήματα που αναφέρονται στην παρούσα οδηγία, αναλυτικά ανά φύλο και ιθαγένεια·

η) τον αριθμό των φυσικών προσώπων που υπόκεινται σε ποινές αναλυτικά ανά είδος και επίπεδο ποινής (φυλάκιση, πρόστιμα, άλλα), φύλο και υπηκοότητα·

θ) τον αριθμό των νομικών προσώπων που έχουν καταδικαστεί και στα οποία έχουν επιβληθεί κυρώσεις για τα ποινικά αδικήματα που αναφέρονται στην παρούσα οδηγία·

ι) τον αριθμό των νομικών προσώπων στα οποία επιβλήθηκαν κυρώσεις, αναλυτικά ανά τόπο εγκατάστασης και είδος κύρωσης (πρόστιμα, άλλα)·

ια) τη μέση διάρκεια των δικαστικών διαδικασιών των υποθέσεων σε πρώτο βαθμό, σε δεύτερο βαθμό και στην ανααιρετική διαδικασία.

3. Τα κράτη μέλη δημοσιεύουν, σε ετήσια βάση και έως την 1η Ιουλίου κάθε έτους, σε μηχαναγνώσιμη και αναλυτική μορφή, τα στατιστικά στοιχεία που αναφέρονται στην παράγραφο 2 για το προηγούμενο έτος και τα διαβιβάζουν στην Επιτροπή.

Άρθρο 18

Αντικατάσταση της οδηγίας 2002/90/EK και της απόφασης-πλαίσιου 2002/946/ΔΕΥ

1. Η οδηγία 2002/90/EK και η απόφαση-πλαίσιο 2002/946/ΔΕΥ αντικαθίστανται όσον αφορά τα κράτη μέλη που δεσμεύονται από την παρούσα οδηγία, χωρίς να θίγονται οι υποχρεώσεις αυτών των κρατών μελών σχετικά με την προθεσμία μεταφοράς των εν λόγω πράξεων στο εθνικό δίκαιο.
2. Όσον αφορά τα κράτη μέλη που δεσμεύονται από την παρούσα οδηγία, οι παραπομπές στην οδηγία 2002/90/EK και την απόφαση-πλαίσιο 2002/946/ΔΕΥ νοούνται ως παραπομπές στην παρούσα οδηγία.

Άρθρο 19

Μεταφορά

1. Τα κράτη μέλη θέτουν σε ισχύ τις αναγκαίες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις για να συμμορφωθούν με την παρούσα οδηγία το αργότερο έως [ένα έτος από την έναρξη ισχύος της παρούσας οδηγίας]. Ανακοινώνουν αμέσως στην Επιτροπή το κείμενο των εν λόγω διατάξεων.
2. Οι διατάξεις αυτές, όταν θεσπίζονται από τα κράτη μέλη, περιέχουν αναφορά στην παρούσα οδηγία ή συνοδεύονται από την αναφορά αυτή κατά την επίσημη δημοσίευσή τους. Ο τρόπος της αναφοράς αποφασίζεται από τα κράτη μέλη.
3. Τα κράτη μέλη ανακοινώνουν στην Επιτροπή το κείμενο των ουσιωδών διατάξεων εσωτερικού δικαίου τις οποίες θεσπίζουν στον τομέα που διέπεται από την παρούσα οδηγία.

Άρθρο 20

Έναρξη ισχύος

Η παρούσα οδηγία αρχίζει να ισχύει την εικοστή ημέρα από τη δημοσίευσή της στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*.

Άρθρο 21

Αποδέκτες

Η παρούσα οδηγία απευθύνεται στα κράτη μέλη σύμφωνα με τις Συνθήκες.

Βρυξέλλες,

*Για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
Η Πρόεδρος*

*Για το Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος*